

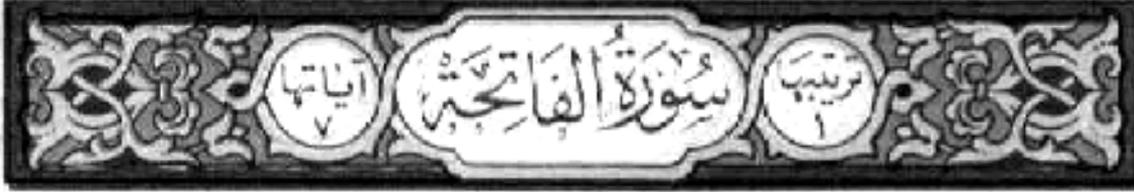
القرآن الكريم

ترجمہ کے

احمد کاویان پور

www.aharri.com

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

باغیشلیان مهربان اللہین آدینا. (۱)

حمد اللہا کہ اهل عالمین پروردگاری دیر. (۲)

باغیشلیان ورحم ائدن دیر. (۳) دین (حساب و

جزا) گونونون صاحبی دیر. (۴) پروردگارا،

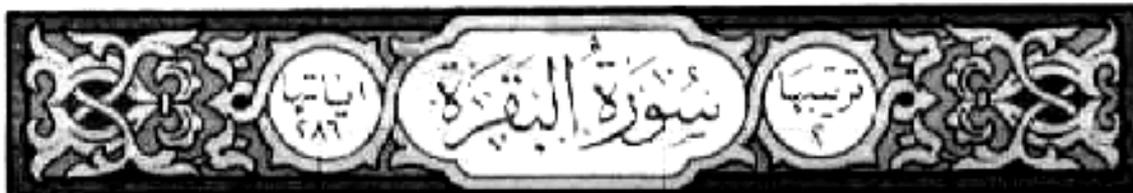
تکجه سنه عبادت ائدیریک و تکجه سندن یاردیم

ایستیریک. (۵) بیزی دوز یولا هدایت بویور. (۶)

او کس لرین یولونا که اونلارا نعمت و ثریسن ،

نه او کس لرین یولونا که اونلارا آجیق لانیسان و

نه حق یولوندان چیخ میشلارین یولونا. (۷)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

باغیشلیان مهربان اللہین آدینا.

الم (قرآنین رموزیندن و اسراریندن دیر). (۱) بو
کتاب که اوندا هیچ شک و شبهه یوخدور، تانری دان
قورخسان (انسان) لار اوجون یول گؤستریر . (۲)

او کس لری که غیب عالمینه ایمان گتیریبلر، نماز قیلرلار
و اونعمتلردن که اونلار اروز ی و ثر م بیشیک (یوخسول لارا)
باغیش لیرلار . (۳) و او کس لری که ایمان گتیریبلر اونا
که تانری سنه و سندن قابق پیغمبر لره گؤندریب و
اونلار ثوز لری آخرت عالمینه اینانیب و یقین ائدیبلر . (۴)
اونلار تانری نین لطفوندن هدایت اولونوبلار و حقیقتده
همونلار عالمین نجات تا پمیش لاری دیر . (۵) .

(یا پیغمبر) او کسیر که کافر اولدولار، اوللار اوچون برابر دیر
اگر اوللاری قورخوداسان یا قورخودمیاسان ایمان گتیرمزلسر. (۶)
اللهین قهری اوللارین اوردکلرین و قوللارین مهبله بپ و گوزلرینه
برده سالیب که حقیقتی فهم ائتمیرلر و اوللار اوچون بیوک عذاب
وار. (۷) انسانلاردان واردیرکه (ظاهرده) دئییرلر بیز اللهیا و آخرت
گونونده ایمان گتیرمیشیک، ولی ایمان گتیرمه بیلر. (۸) ایستیرلر که
اللهی و اهل ایمانی آلداد سینلار ولی ئوزلریندن سوای بیرکیمسه نی
آلداد میرلار و آنلامیرلار. (۹) اوللارین اوره گلرینده (جهل و نفاق)
مرضی وار، الله دا اوللارین مرضین آرتیردی و یالان دانیشماقلاری
اوچون اوللارا درد آرتیران عذاب وار. (۱۰) وقتی اوللارا دئییلدی
که یئرده فساد ائتمه یین، دئدییلر که بیز صلاح ایله عمل ائدییریک.
(۱۱) بیلین و آگاه اولون که اوللار ئوزلری مفسد دیلر، ولی بیلیمیرلر.
(۱۲) و چون اوللارا دئییلدی ایمان گتیریین نئجه که خلق ایمان
گتیردییلر، دئدییلر آیا بیزده سفیه لر کیمی ایمان گتیریک؟ آگاه اولون
که اوللار ئوزلری سفیه دیلر، اما بیلیمیرلر. (۱۳) وقتی اهل ایمانیه
ملاقات ائدییلر، دئییرلر: بیز ایمان گتیرمیشیک و چون ئوز شیطانلارینه
خلوت ائدییلر، دئییرلر: بیز باطنده سیزده نیک دوزی بودور که
موء منلری استهزا و مسخره ائدییریک. (۱۴) الله دا اوللاری استهزا
ائدییب و اوللاری ضالانده ترک ائدر تا داها آرتیق حیران قالسینلار.
(۱۵) هما نلاردیلار که ضالانیه هدایت برابرینده آلیبلار و اوللار
بو معامده ده نفع ائتمه ییب و هدایت ناپمایبلار. (۱۶)

اونلارین منلی و کسین منلی کیمیدیر که اود یاندیرا، و منلی
که اود نوز اطرافینی ایشیق ائتدی، اللد اونون ایشیغینی محو ائدی
و اونلاری قارانلیقدان کاندکده که هیچ گۆرمیه لر (۱۷) اونلار (حقیقت
برابرینده) کار و لال و کوردولار و نوز ضالقلریندن قایتمازلار .
(۱۸) یا اونلارین منلی او کسین منلی کیمیدیر که بیاباندا نند و
شدید باغیش اونلارا اصابت ائده و اونلار رعد و برق قارانلیغیندا
ئولوم قورخسودان بارماقلارین قولاقلارینا قوبالار و اللهین قهری
کافرلری احاطه ائدر (۱۹) آز قالیر که ایلدرم اونلارین گۆز ایشیغینی
آرادان آپارسیں، هر وقت ایشیق گۆره لر، ایشیقدا پول گئدرلر و
چون قارانلیق اولار (حیرت حالیندا) دورارلار و اگر اللد ایسته سئیدی
اونلارین قولاقلارین و گۆزلرینی کار و کور ائدردی البته اللد هر بیر
زادا قدرتی وار (۲۰) ای انسانلار؛ عبادت ائدین پروردگاریرا که
سیری و سیزدن قباقلارلی خلق ائدندیر اولا که اللد دان قورخان و
پرهمیزگار اولاسیز (۲۱) او اللهی که سیزین اوچون بشری فرشا ائتدی
و گۆیی بنا ائدی و گۆیدن سو و یاغیش نازل ائتدی و اونون
وسيله سینه هر نوع محصول بئردن چبخارتدی ناسیزه روزی اولسون،
ایندی که بو حقایقی بیلیرسیز داها اللهای و شریک قرار وئرمه یس،
(۲۲) و اگر اونون باره سینده کهبیر نوزبنده میزه گوئندرمیشیک شک
و تردیدده اولاسیز، پس بیر سوره اونون مثلین گئیرین و نوز عالم—
لریزدن اللد دان سوای یاردیم آلین اگر سیز دوغری دئییرسیز (۲۳)
پس اگر گئیره بیلمه دیز و هیچ وقت گئیره بیلیمه جکسیر، قورخون او
اوددان که اونون آلیشیغی (عملی پیس) آدملر و داشلاردیر و کافرلر
او چون آماده اولوب (۲۴)

(یا پیغمبر) بشارت وئرکینن او کسلره که ایمان گتیریبلر و یاخشی عمل انجام وئریرلر که اونلارین یئرلری بهشت باغلاریدیر که ایچلرینده چایلار و سولار آخیر و چون او باغلارین میوه سیندن اونلارا روزی یئتیشر، دئیرلر: بوهمون میوه لردندیر که قبلا " (دنیا ده) بیزه روزی وئریلیردی و او میوه لرین مثلنی اونلارا گتیررلر و اونلار اوچون اوردا پاک و پاکیزه زوجه لر وار و اونلار بهشته همیشه لیک یا شییا جاقلار. (۲۵) البته الله اوتانماز اونا که یشه یا اوندان باشقاسین مثل وورسون او کسلریکه ایمان گتیریبلر، بیلیرلر که بو مثل اونلارین پروردگاری طرفیندن بیر حقیقتدیر اما او کسلر که کافر اولدولار، دئیرلر: اللهین مقصودی بو مثل لردن نه دور؟ او بو مثلله چوخلارین آرزقین سالار و چوخ لارین یولا گتیرر، اونونلا آرزقین دوشمزلر مگر فاسقلر. (۲۶) او کسلری که اللهین عهدینی محکم ائندن سونرا پوزورلار و اورشته نی که الله تعالی اونون و صلنه امر بویوروب (صله رحم) قطع ائدیرلر و یئرده (وخلقین آراسیندا) فسادا باشلیرلار، همونلار دیلار که (دنیا و آخرتده) زیانکار دیلار. (۲۷) نتجه اللهیا کافر اولورسوز که سیز ثولی ایدیز، سیزی دیری ائتدی، سونرا سیزی ثولدورر، دوباره سیزی دیری ائدر، سونرادان اونا ساری قایئتارسیز. (۲۸) او اللهی که یئرین جمیع موجوداتین سیزین اوچون خلق ائتدی سونرا گوئیون یاراتماغینا نظر سالدی و یئددی گوئی یاراتدی و او هر بیر زادا عالم و آگاهدیر. (۲۹)

(یا یعیمبر) یاد یوا سال اوزمانیکه پروردگارین مُلکله بویوردی .
من یئرده خلیفه قرار وئره جگم ، مُلکله عرض ائتدیلر : پروردگارا ، آیا
اوکسلی قرار وئره جگم که یئر اوزونده فساد ائدیب و (ناحق) فانلار
توئه لر ؟ (بیر صورتده که) بیز نوزومورسنی تسبیح و تقدیس ائدیریک ،
الله بویوردی : اوزدای که من (خلقتین اسراریندن) بیلیرم . سیر
بیلیر سیز . (۳۰) الله تعالی جمیع (موجوداتین) آدلارین آدمه تعلیم
ائندی . سونرا اونلارین (حقیقی سین) مُلکله نظرینده آشکار
ائدیب ، بویوردی : اونلارین آدلارین بیان ائدین اگر سیز درست
دئیر سیز . (۳۱) مُلکله عرض ائتدیلر : پروردگارا ، سن پاک و منزه سی ،
بیز بیلیریک مگر اوزادی که سن نوزون بیزه تعلیم و تربیتسن ، بو
حقیقتدیر که سن بیلن و حکمتلیسن (۳۲) الله تعالی بویوردی : ای
آدم ، مُلکله آدلارین حقایقیندن آگاه ائتگین . وقتیکه آدم اونلاری
آدلارین حقایقیندن آگاه ائندی ، الله بویوردی : آیا من سیزه دئمه دیم
که من گوئلرین و یئرین غیبینی و اسرارینی بیلیرم و اوزادی که آشکار
یا گیزلین ائده سیز ، آگاهام ؟ (۳۳) و چون مُلکله امر ائتدیک که
آدمه سجده ائدین ، جمیع مُلکله سجده ائتدیلر مگر ابلیس که ابا
ائدیب (سوء زه باخمادی) و تکبر ائندی و کافر لردن اولدی . (۳۴)
و امر ائتدیک ای آدم ، سن و عیالین بهشتده ساکن اولون و اوردا
هر نعمتن ایستیر سیز رحمت سیز صرف ائدین ولی بو (فدغن اولان)
آغاچا یا حین دوشمه یی که ظالم لردن اولار سیز . (۳۵) شیطان اونلاری
آلدادیب و بهشتدن چیخارتدی و اونلارا امر ائتدیک . آشاغی دوشور
که سیز بیر بیرره دشمن اولار سیز ، سیزین محل استقرار بیز یئر اوزودور
(اوردا دنبايه گلیب و اوردا دنبايدن گئدر سیز) و نعیین اولموش وقتده
کیمی اوندان بهره آپارار سیز . (۳۶) آدم ، کلماتی پروردگاریندان
تعلیم آلدی و الله اونون تقصیریندن کئچیب و توبه سینی قبول ائندی
چونکه او توبه قبول ائدن و رحم ائنددیر . (۳۷)

امراتد بیک هامییز بهشندن آشاغی دوشون هر وقت منیم طرفیمدن
سیزین اوچون هدایت ائدن گلدی (اوندان تبعیت ائدین) هرکیم
اوندان تبعیت ائده، هیچ قورخی و غصه اونلار اوچون اولمیا جاق،
(۳۸) و اونلار که کافر اولدولار و بیزیم آیاتیمیزی تکذیب ائدیله،
همونلار جهنم اهلی دیله و همیشه لیک اوردا قالا جاقلار. (۳۹) ای
اسرائیل اولادی؛ یادیزا گتیرین اونعمتلی که من سیزه باغیشلامیشام
و منیم عهدیمه وفا ائدین تا سیزین عهدیزه وفا ائدیم و نکجه مندن
(و منیم عهدیمی یوزماقدان) قورخون. (۴۰) و ایمان گتیرین او
قرآنا که نازل ائتمیشم و سیزین کتابلاریزی تصدیق ائدیر و اونا اول
کافر اولعاین و منیم آیاتیمی آز قیمته ساتماین و منیم قهریمدن قورخون.
(۴۱) و هیچوقت حقی باطل لباسیله ثورتمه یین و حقیقتی دانماین
و گیزلنمه یین بیر صورتده که سیز اونون حقایقینده آگاهسیز. (۴۲) نماز
قیلین و زکات وئرین و رکوع ائدن لر یله رکوع ائدین. (۴۳) آیاسیز
خلفی یا خشی ایشلره امر (بمعروف) ائدیرسیز و سوزوزی باددان
چیخاردیرسیز؟ بیر صورتده که سیز اللهین کتابین اوخویورسوز، پس
نییه عاقلانه فکر ائتمیرسیز؟ (۴۴) صبر و نمار یله الله دان کمک لیک
ایسته یین، بو حقیقتدیر کما و نلار چوخ بیوگ و آغیر دیلار اما نه الله دان
قورخان انسانلار اوچون. (۴۵) او کس لری که بیلیرلر پروردگارین
حضورونا یئتیسه جگر و اونا ساری قایتنا جاقلار. (۴۶) ای اسرائیل
اولادی؛ او نعمتلی که من سیزه باغیشلامیشام یادیزا گتیرین و منم
که سیزی اهل عالمه فضیلت وئر دیم. (۴۷) و قورخون او گوندن که
اوگون بیرکس، بیرکسین یئرینه مجازات اولماز و بیرکسین شفاعتی،
بیرکسدن مقبول دوشمز و بیرکسین عوضیده، بیرکسدن فدییه آیینماز
و اونلار اوچون کمک لیک یئتیشمز. (۴۸)

و یادیزا سالیان او زمانی که سیزی آل فرعوندن نجات وئردیک
که چوخ پیس عذابلاری سیزه وئریدیلرنا اورا که سیزین اوغلانلاریزی
ئولدوروب و آروادلاریزی ساخلیدیلر و بو مصیبتده سیزین اوچون
ئبیوک امتحان پروردگاریز طرفیندن واریدی . (۴۹) و یادیزا گنیرین
او زمانی که دریانی (نیل چایی) سیزدن اوتری یاردیق و سیزه نجات
وئردیک و آل فرعونسی غرق ائتدیک او حالدا که سیز (اونلارین
سودا بوغولماسینا) شاهد و ناظریدیز . (۵۰) و یادیزا سالیان او موفعی
که (توراتی نازل ائتمک اوچون) موسی یه قیرخ گنجه یه وعده وئردیک
و سیز اوندان سونرا " بیزووی " ئوزوز اوچون معبود قرار وئردیز و
ظالمردن اولدوز . (۵۱) او گناهلاردان سونرا سیزی باغیشلادیق
اولا که سیز منتبه اولوب و شکرانده سیز . (۵۲) و یادیزا گنیرین وقتیکه
موسی یه کتاب و فرقان (حق و باطله فرق قویان) وئردیک اولاکه سیز
(یولا گلیب) هدایت تاپاسیز . (۵۳) و یادیزا سالیان او زمانیکه
موسی ئوز قومنا دئدی : ای جماعت ، سیز بیزووا عبادت ائتمک اوچون
ئوزوزه ظلم ائتدیز ، توبه ائدین و پروردگاریزا ساری قایئدین و (کيفر
اوچون) ئوزوز بیزووا عبادت ائدنلری ئولدورون و سیزین بو عملیز
پروردگاریز یا نیندا سیزین خیر و صلاحره دیر ، البته الله سیزین توبه زی
قبول ائدر چونکه او توبه قبول ائدن و رحم ائندیر . (۵۴) و یادیزا
گنیرین وقتی که دئدیز : یا موسی ، بیز سنه ایمان گتیرمک تا اللهی
آشکارا گوهره ک ، اوندا ایلدیرم سیزی چالیدی او حالدا که سیز
گوهره روز . (۵۵) سیزی هلاک ائندن سونرا دوباره دیری ائتدیک
اولا که سیز منتبه اولوب و شکرانده سیز . (۵۶) بولوتلاری سیزه کوهره لگه
وسیله سی قرار وئردیک و سیزین اوچون میوه و قوشاتی نازل ائدیب
وامر ائتدیک پاک و پاکیزه نعمتلردن که سیزه روزی قرار وئرمیشیک
صرف ائدین (بو نعمتلرین مقابلینده گناها مرتکب اولدولار) اونلار
بیزه ظلم ائتمه دیلر ، بلکه ئوز نفسلرینده ظلم ائله دیلر . (۵۷)

یادیزا سالبن او زمانی که امر ائتدیک :بو شهره (بیت المقدسه) وارد اولون و اونون نعمت لریندن هر قدر ایستیرسیز صرف ائدین و اونون قابوسوندا سجده حالیندا داخل اولون و دشین بارالها بیزیم گناهلاریمیزدان گنج تا سیزین خطالاریزی باغیشلیاق و یاخشی عمل صاحب لریندا رتیق ثواب و نره جگم . (۵۸) ولی او کس لری که ظلمه مرتکب اولدولار و اللهین امرینی که اونلارا دئییلیمیشدی غیر اونا تبدیل ائتدیلر ، او ظالم لره پیس عمل لرینین مقابلینده گوئیدن نیوگ عذاب گوئندر دیک . (۵۹) یادیزا گتیرین او زمانی که موسی ئوز قومنا سو طلب ائتدی ، اونا امر ائتدیک :عصای وور داشا ، او داشدان اون ایکی بولاق (بنی اسرائیلین اون ایکی فرقه سی اوچون) جاری اولدی و هر فرقه ئوز بولاقین تانیدی و امر ائتدیک که الله باغیشلیان روزیلاردان یئیین و ایچون ولی یئر اوزونده فتنه ائتمهین و فسادچی اولماین . (۶۰) یادیزا سالین او زمانی که دئدیز :یا موسی ، بیز دها بیر جو ره غذا یا دوئه بیلیم ریک ئوز پروردگاریندان ایسته تا بیزیم اوچون یئر سهزی لریندن خیار ، ساری مساق ، مرجمک و سوغان چیخارتسین . موسی دئدی :آیا اوزادی که سیزین خیر و صلاح حزه دیر ، قیمت سیز شیئی لر بله عوض ائدیرسیز ؟ پس مصره قایئدین و اوردان هر نه ایستیرسیز ، تاپیلار (بو ناشکر لوک مقابلینده) فقر و ذلت اونلارا اصابت ائتدی و اللهین غضبینده چار اولدولار ، بو ذلیل لیک اونا گوئره ایدی که اللهین آیاتینا اینانمادیلار و پیغمبر لری ناحق بیئرله ئولدوردولر ، او ایدی که اونلار عصیان ائدیب و حددن چیخمیشدیلار . (۶۱) .

البنه مسلمانلاردان و یهودیلردن و مسیحی لردن و ابری
پیغمبرلرین تابع لریندن ، هرکس حقیقتاً " اللها و قیامت گونونه ایمان
گتیره و یاخشی عمل انجام وئره اونلارین اجر و ثوابی پروردگارین
یانیندا محفوظ دیر و هیچ قورخی و غصه اونلار اوچون اولمیا جاق .
(۶۲) یادیزا گتیرین اوزمانی که سیز (یهودیلر) دن محکم تعهد
آلدیق و طور سینانی باشیز اوستوندهما و جالدیب و امر ائتدیک : نوراتی
آلیب و اونون احکامینی نظره آلین ، اولا که سیز اللهدان قورخان و
پرهیزگار اولاسیز . (۶۳) ولی سیز عهدیزی محکم ائندن سونرا ،
حقدن اوزد و ندر دیز ، اگر اللهین فضل و رحمتی سیزه شامل اولماسایدی
قطعا " زیانکارلاردان اولاردیز . (۶۴) سیز (یهودیلر) حتما " حددن
چیخمیشلارین (اسرارینا) که شنبه گونون حرمتین ساخلا میردیلار ،
واقف اولدوز که امر ائتدیک : چرکین و قیمت سیز میمون صورت بنه دوشون .
(۶۵) و بو مجازاتی اونلارا کیفر و سونرادان گلنلره عبرت و اللهدان
قورخانلار اوچون نصیحت قرار وئردیک . (۶۶) یادیزا سالین اورمانی
که موسی ئوز قومنادئدی : الله سیزه امر ائدیر که " اینگی " ئولدورون ،
دئدیلر : آیا بیزی مسخره ائدیرسن ؟ موسی دئدی : پناه اللهاکه (خلقی
مسخره ائتمکایله) جاهل لردن اولام . (۶۷) دئدیلر : پروردگاریندان
ایسته ، تا بیزیم اوچون او اینگین نه جور اولدوقونی بیان ائتسین .
موسی دئدی : الله بویورور : او اینگین نه جوح یاشی وار و
نه آز ، اورنا بابدیر (بو سئوالاتی ائتمهین) او زادا که امر اولونوبسور ،
انجام وئرین . (۶۸) دئدیلر : پروردگاریندان ایسته ، تا بیزیم اوچون
او اینگین رنگینی معلوم ائتسین ، موسی دئدی : الله بویورور : او
ساب ساری بیر اینگدیر ، اونون رنگی یا خانلاری شادلان دیری . (۶۹) .

دئدیلر پروردگاریندان ایسته، تابیزه اونون آرتیق نسانه سین
آیدین اثتسین چونکه او اینگین مشابهی چو خودور (ممکندیر بیزی
اشتباها سالا) و اگر الله ایسته سه حتماً هدایت اولاریق (۷۰) موسی
دئدی: الله بویورور: او بیر وحشی اینگدیر، یئر شخم اثتمدیب و
آکین اوچون سو داشیمایب، بیر اینگدیر سالم و عیبسیز، رنگی
خالص ساریدیر. دئدیلر: ایندی حقیقتی بیزه آیدین اثتدین. او
نشاندا اینگی تاپیب و کسدیلر ولی آز قالمیشدی که بو ایشی
گو، رمدسینلر. (۷۱) یادیزا گتیرین او زمانی که بیر کسی (بیگناه
جوانی) ئولدوردوز و (قاتل باره سینده) بیربیریزی متهم اثتدیز و
او سۆی که گیزلدیردیز، الله اونی آشکار اثتدی. (۷۲) پس امر
اثتدیک: بیرتیکه او اینگین آتیندن، ئولونون بدنینه وورون (تا
دیریلیب و ئوز قاتلین نشان وئرسین) و گو،رون که بوجورالله تعالی
ئولولری دیریلدی و ئوز قدرت کامله سین سیزه نشان وئرز، اولا که
سیز عاقلانه فکر ائده سیز. (۷۳) (بو بویوک معجزه دن) سونرا سیزین
اوره گیز داش کیمی و یا اوندان برک اولدی، بعضی داشلار واردیر
که اوستوندن سولار آخار و بعضی داشلار آرالانیب و آراسیندان
سو جاری اولار و اولاردان بعضی سی اللهین قورخسوندان داغیلار
(اما سیزین اوره گیز نه اللهین قورخسوندان چیرپی نیب و نه اوندا
انسانلیق عاطفه سی وار) والله سیزین اعمالیزدن غافل دئیل. (۷۴)
آیاسیز (مسلمانلار) طمع و توقع واریزدی که یهودیلر سیزین دینیزی
قبول اثتسینلر؟ اوحالدا که بیر عدّه اولاردان اللهین کلامین
اثتیدندن سونرا اونسی (ئوز میل لریجه) تغیر و تحریف ائدیلر،
بیر صورتده که اللهین کلامین دوشونوب و اونون معناسین بیلیمیشدیلر،
(۷۵) و هر وقت مؤمنلریله اوز به اوز اولورلار، دئییرلر: بیز ایمان
گتیرمیشیک و چون بیربیریه، خلوت ائدیلر، دئییرلر: آیا او خبرلری
که الله تعالی (رسول اکرمین حقانیتینده) سیزه آشکار ائدیب،
مسلمانلارا خبر وئیرسیز که سیزین علیزه پروردگارین یانیندا دلیل
قرا، وئرسینلر؟ پس نییه عاقلانه فکر اثتمیرسیز؟، (۷۶).

آیا اونلار بيلميرلر که هرزادی کيزلدلر يا اشکار ائدهلر، الله اوندان آگاهدير؟ (۷۷) يهوديلردن بعضيلري بي سوادديلار و تورانی اوخويا بيلميرلر مگر لفظی تلاوتين حددينده و گمان ائديرلر که ئوز آرزولرينه يئتيسه جگر، (۷۸) وای اولسون او کسلره که ئوز آلريله يازی يازيرلار و سونرا دئيرلر که بويازی الله طرفيندندير تا اونی آرقيمته ساتالار، وای اولسون اونلارا اوزادی که آلريله يازديلار، وای اولسون اونلارا اوزادی که کسب ائديلر. (۷۹) يهوديلردئيرلر جهنمين اودی نچه گوندن سواي بيزه يئتيشميدجک. (يا پيغمبر) اونلارا دئگينن آیا (بو اذعازا) اللهدان تعهد آليب سيز؟ که الله ئوز عهدينه خلاف ائتمز، يا اللهين باره سينده اوزادی که بيلميرسيز دئيرسيز؟ (۸۰) بلی او کسلر که پيس و قبيح عمللره مرتکب اولورلار و گناه و خطا اونلاری (هر طرفدن) احاطه ائدير، اونلار جهنم اهليديلر و هميشه ليک اوردا معذب اولاجاقلار. (۸۱) و او کسلر که ايمان گتيريرلر و ياخشی عمل انجام وئريرلر اونلار بهشت اهليديلر و بهشتده هميشه خوش ياشيبياجاقلار (۸۲) ياديزا سالين او زمانی که سيز بنی اسرائيلدن محکم تعهد آلديق که اللهدان سواي کيمسه يه عبادت ائتميه سيز و ئوز آتا و آنا و ياخين قاميل لر يزه وينيم اوشاقلارا و بينوالره ياخشيليق و احسان ائده سيز و خلقيله ياخشی و گوئل سوئلر دانيشاسيز، نماز قيليب و زکات وئر سيز، سونرا بيرا آز عده دن سواي اونلارا عمل ائتمه ديز و سيز بير جماعت (عهد پوزان و حقدن) اوز دوئلر نسيز. (۸۳).

و گنڏه سيزدن تعهد آلدیق که بیر بیریزین قانین توکمیه سیز و بیر
بیریزی ئوز شهر و دیاریزدان چیخارتمیاسیز و سیز او عهدیزه اقرار
ائندیز و ئوزوز اونا شاهدیدیز . (۸۴) پس سیز همونلار سیز که بیر
بیریزین قانین توکورسوز و بیر عدّه ضعیفی ئوز شهر و دیاریزدان
چیخاردیرسیز و اونلارا ظلم ائتمکده و زور دئتمکده بیر بیریزه
کمکلیک ائدیرسیز و چون بیر عدّه اسیری سیزین یانیزا گتیریرلر ،
اونلاری آزاد ائتمکده ، فدییه طلب ائدیرسیز ، بیر صورتده که توراتین
احکامیده اونلاری چیخارتماق ، سیزین اوچون حرام ایدی ، آیاتوراتین
بعضی احکامیده ایمان گتیریب و بعضی سینه کافر اولورسوز؟ پس سیزدن
هرکس بو نوع عمل ائتمسه ، دنیا حیاتینده ذلتن سوای و قیامت
گونونده شدید عذابدان سوای ، جزاسی اولمیا جاق و الله سیزین
عمللریزدن غافل دئیل . (۸۵) همونلاردیلار که دنیا یاشایشین
آخرت برابرینده آلیبلار ، اونلارین عذابی آخرتده تخفیف تاپمیا جاق
و اونلار اوچون کمکلیک اولمیا جاق . (۸۶) و بیز موسی یه کتاب
(توراتی) عطا ائدیک و اوندان سونرا پیغمبرلری گوئندردیک و
مریمین اوغلی عیسی یه آشکار دلیلیله حجتلر وئردیک و اونوی
روح القدس وسیله سیله تقویت ائدیک ، آیا هر پیغمبری که سیزین
خلاف میلیرجه الله طرفیندن احکامی گمیره ، تکبر ائدیب و اونون
دستوراتیندان اوز دؤندیرسیز و حسادتدن اونلارین بیر عدّه سین
تکذیب ائدیب و بیر عدّه سین تولد ورورسوز؟ . (۸۷) (یهودیلر)
دئدیلر : که بیزیم اوره گیمیزین پرده سی وار (و سنون سوئلریوی
قانا بیلمیریک) الله اونلاری کفر ائتمک اوچون لعنت ائدیب و بیر
آز عدّه دن سوای ایمان گتیرمزلر . (۸۸)

وچون اللہین یانیندان کتاب (قرآن) اونلارین هدایتی اوچون گلدی و اونلارین کتابینی (توراتی و انجیلی) تصدیق ائدیوردی و قبلا "منتظریدیلر که اونون (خاتم الانبیاء) واسطه سیله کافرله غلبه ائتسینلر. وقتیکه اونلارین هدایتی اوچون گلدی، اونی کاملا "نانیاندان سونرا تکذیب ائتدیلر، پس اللہین لعنتی کافرله گلستین. (۸۹) (یهودییلر) چوخ پیس معامله ئوزلریله انجام وئردیلر و حسادتدن قرآنا که اللہ اونلارین هدایتی اوچون نازل ائتمیشدی کافر اولدولار کهنیه اللہ ئوز فضلینی هر بنده سینه که ایستیر، نازل ائدیر؟ (بو حسادته گؤره و تکذیب ائتمک اوچون) اللہین غضبی، غضب اوستوندن اونلاری گرفتار ائتدی و کافرله اوچون ذلیل لیک عذابی آماده دیر. (۹۰) و هر وقت اونلارا دئییلدی: قرآنا که اللہ گؤندریب، ایمان گتیرین، دئدیلر: بیز فقط اوزادا ایمان گتیرریک که بیزیم ئوزومیزه نازل اولوب و غیر اونا کافر اولورلار و حال بو که قرآن حقدیر و اونلارا نازل اولان کتابی تصدیق ائدیر. (یا پیغمبر) اونلارا دئگین، اگر سیزین (توراتا) ایمانیز وار پس نییه بوندان قاباق اللہین پیغمبرلرین ئولدوروردوز؟ (۹۱) و موسی آشکار دلیل لریله سیزین اوچون گلدی و سیز اونون غیابیندا "بیزووی" ئوزوزه معبود قرار وئردیز و (اصلا) سیز ظالم بیر جماعتسیز. (۹۲) و اوزمانی که سیزدن تعهد آلدیق و طور سینانی باشیز اوستونده برقرار ائتدیگ (و دئدیگ) اونی که سیزه وئرمیشیک، محکم ایمانیه قبول ائدین و حق سؤزون ائشیدین، دئدیز: ائشیتدیگ ولی عصیان ائتدیگ، بو کفرون اثرینده بیزوون محبتی اوره کلرینده یئرائتدی. (یا پیغمبر) اونلارا دئگین، اگر سیزین بوجور ایمانیز وار؟ بوایمان سیزی چوخ پیس یول لارا امر ائدیر. (۹۳).

دنگین ، اگر (سیزین خیالیزا) آخرت اتوی اللهین یانیندا
فقط سیزه اختصاصی وار نه نوزگه لره ، پس نولوم تمناسی ائدین اگر
سیز دوغری دئییرسیز . (۹۴) ولی اونلار او پیس عملترین مقابلینده
که قبل " نوز اللریله انجام و نریبلر ، ابدان " نولوم آرزوسی ائتمزلر
والله ظالمترین اعمالیندن آگاه دیر . (۹۵) (یا پیغمبر) یهودی
جماعتین ، مادی حیاتینا ، حریصترین خلق ، حتی مشرکلردن ده
آرتیق تاپارسان ، اونلارین هر بیرسی دوست توتار که مین نیل
عمری اولسون و حال بوکه بو عمر اونی عذابدان نجات و نریه جک
والله اونلارین اعمالیندن آگاه دیر (۹۶) (یا پیغمبر) دنگین ،
هرکیم جبرئیله دشمن اولا (اللهین دشمنیدیر) چونکه او قرآنی
اللهین اذنبه سنون قلبیوه نازل ائدیر و اونلارین کتابلارینی
تصدیق ائدیب و اهل ایمانا هدایت و بشارتدیر (۹۷) هرکیم اللهیا
و اونون ملکدرینه و پیغمبرلرینه و جبرئیله و میکائیله دشمن اولا
(کافر دیر) و الله کافرلرین دشمنیدیر . (۹۸) بیز آیدین و آشکار
آیاتیمیزی سنون رسالتین اوچون نازل ائتدیک ، اونلارا کافر اولمازلار ،
مگر فاسقلر و پیس عمل صاحبلری . (۹۹) نه اوچون یهود جماعتی
هر وقت بیر عهدی محکم ائتدیلر ، اونلاردان بیر عدّه سی نوز
عهدینی سیندیریب و یوزدولار؟ چونکه اونلارین چوخی اصلا "ایمان
گتیرمه یبلر . (۱۰۰) و چون الله طرفیندن اونلار اوچون پیغمبر گلدی
و اونلارین کتابلارینی تصدیق ائدیردی ، اهل کتابدان بیر عدّه
(یهودیترین عالمتری) اللهین کتابین کناره قویدولار ، دئییه سن که
او کتابدان هیچ بیلمیرلر . (۱۰۱) .

یهودیلر او سورلردن که سیادلار سلیمان پیغمبرین ملکینده
جماعته اوخویوب و تعلیم وئریدیلر، تبعیت ائتدیلر ولی سلیمان
پیغمبر کفر ائتمدی، اما شیادلار کفر ائتدیلر و خلقه سحر و جادو
ئورگتدیلر، بابل شهرینده "هاروت و ماروت" ایکی فرشتهیه بیرزاد
نازل اولمامیشدی و هیچ کسه بیرزاد تعلیم وئرمدیلر، حتی
دئییدیلر، که بیز فقط سیزین اوچون امتحان وسیلهسی بیک، اولمیا
کافر اولاسیز، یهودیلر، او زادلاری که اُر و آرواد آراسینا آیریلیق
سالار، ئورگشیردیلر ولی قادر دئیلدیلر که ضرر و زیان کیمسهیه
یئتیرسینلر مگر اللهین اذنیده، اونلار بیرزادلاری تعلیم آلیردیلر
که ضررلرینهایدی و اونلارا نفعی یوخایدی اونلار حتم بیلیردیلر که
هرکیم بو ایشلردن گوؤره آخرتده بهره و نصیبی اولیما جاق، اونلار
ئوزلریله پیس معامله انجام وئریدیلر، اگر بیلسلر. (۱۰۲) و اگر
اونلار ایمان گتیره لر و اللهدان قورخالار او بهره که اللهین یانیندان
اونلارا نصیب اولاجاق هرزاددان یاخشدیر، اگر بیلدیلر. (۱۰۳)
ای او کسلی که ایمان گتیریبسیر، (رسول اکرم ص دانیشاندا کلمهء)
راعنا (بیزی رعایت ائله) دئممین و انظرنا (بیزی نظر مال) دئیین
(راعنا یهودی دیلینده یاماندیر) و اللهین کلامین ائشیدین و
(بیلین که) کافرلر اوچون درد آرتیران عذاب وار. (۱۰۴) اهل
کتابدان اونلار که کافر اولدولار و مشرکلر، مایل دئیلر، سیز
مسلمانلارا پروردگاریز طرفیندن خیر و منفعت نازل اولار (اونلار
ایستیه لر یا ایستیه لر) الله هرکیمی ایسته سه ئوز رحمتینه مخصوص
ائدر والله بیوک فضل و رحمت صاحبیدیر. (۱۰۵).

هرايمنى نسخ و يا اونون حكيمى متروك ائدك، اوندان ياخشى سين و يا اونون مثلنى گتيرريك، مگر بيلميرلر كه اللههربير شيئه قدرتى وار (۱۰۶) مگر بيلميرلر كه گويلرين و بئرين ملكى و حكومتى مختص اللهدير و اللهدان سواى سيزين اوچون دوست و آرخا و كهكائدن يوخدور (۱۰۷) آيا ايستيرسيز كه پيغمبريزدن همان سئالاتى ائده سيز كه قبلأ "موسى دان ائنديلر؟ هر كس ايمانى كفرة تبديل ائده قطعاً" دوزيولى ايتيريبدي. (۱۰۸) اهل كتابدان چوخلارى بونوئلابئله كه حق اونلارا آيدين ايدى حسادتلريندن ايستيرديلر كه سيز مسلمانلارى ايمان گتيرندن سونرا كفرة سارى قئيترسينلر، سيز اونلارى باغيشلاين و اونلاريله مدارا ائدين تا اللهين امرى يئتيشسين البته الله هر بير شيئه قدرتى وار (۱۰۹) نماز قيلين و زكات وئرين و (بيلين كه) هر نه طاعتدن و ياخشى عملدن قبلأ "ئوزوزا وچون گوئندرسز، اونون عوضين اللهين يانيندا تا پاچاقسيز، مسلماً" الله سيزين تمام اعماليزدن آگاهدير (۱۱۰) يهوديلر دئيرلر: هيچكس بهشته داخل اولمياچاق مگر او كسى كه يهوديدير و مسيحيلر دئيرلر: مسيحيلردن سواى هيچ كيم بهشته داخل اولمياچاق بو سوئلر فقط اونلارين آرزولاريدير (يا پيغمبر) اونلارا دئگين، اگر سيز دوغرى دئيرسيز، ئوز دليل و برهانيزى گتيرين (۱۱۱) (اوجور دئيل كه دئيرلر) بلكه هر كس تمام جهتدن اللهين حكيمته تسليم اولا و ياخشى عمل انجام وئره، اونون اجر و ثوابى پروردگارين يانيندا محفوظ دير و هيچ قورخى و غصه اونلار اوچون اولمياچاق. (۱۱۲).

یهودیئر دئییرلر، مسیحیلر (ایماندان ساری) بیرسینی
دئیلر، مسیحیلرده دئییرلر: یهودیلر (ایماندان ساری) بیرشیئی
دئیلر. بیرصورتده که اونلار هر ایکیسی اللهین کتابین اوخویورلار
جاهل آدملرده او سؤزلرین مثلنی دئییرلر، الله قیامت گونونده
اونلارین اختلافی باره سینده قضاوت و حکم ائدهجک. (۱۱۳)
ظالم راق اوکسدن کیمدیر که خلقی مسجدلرد ماللهین آدی ذکریندن
قدغن ائده و مسجدلرین خراب اولماغینا چالیشا؟ اونلار غیراز
قورخی و خفت حالیندا مسجده وارد اولمازلار، اونلارا وچون دنیا ده
ذلت و آخرتده بُیوگ عذاب وار. (۱۱۴) مشرق و مغرب اللهین
ملکیدیر هر طرفه اوز دؤندرسز اللهین وجهی دیر (الله طرف اوز
دؤندریبسیز) البته الله وسعت باغیشلیان و هرزادا عالم و
آگاهدیر. (۱۱۵) بیر عدّه (جاهل جماعت) دئیلر: الله ئوزونه
اولاد انتخاب ائدیب. الله تعالی (بو افترا و یالان سؤزلردن
بکلی) پاک و منزّه دیر و هر نه که گوئلرده و بیترده وار اونونکیدیر و
جمیع مخلوق اوندان فرمان آپاریر. (۱۱۶) گوئلری و یئرلی یوخدان
وجوده گئیرن الله تعالی دیر، وقتیکه بیر امری اراده ائده و مشیئی
علاقه تاپا، بوندان غیر دئیل که دئیر: موجود اول و فوری موجود
اولار. (۱۱۷) جاهل جماعت دئیلر: نه اوچون الله ئوزی بیزیلده
دانیشمیر یا بیزیم ئوزومیزه آیه گوئندرمیر؟ بوندان قاباکیلاردا بو
سؤزلرین مثلنی دئییردیلر، اونلارین اوره کیری (و عقیده لری بیر
بیرینه شبیه دیر، البته بیز آیا تیمیزی اهل یقین اوچون آیدین ائدیب
و بیان ائدیک، (۱۱۸) (یا پیغمبر) بیز سنی انسانلارا بشارت
وئرن و اخطار ائدن آگاه ائتمک اوچون حق گوئندردیک و سن جهنم
اهلی نین مسئولی دئیل سن. (۱۱۹).

یہود و نصارا ہیچوقت سندن راضی اولمازلار مگر اونلارین
دین لریندن تبعیت ائدهسن ، اونلارا دئگینن ، حقیقی هدایت همان
اللہین هدایتیدیر ، اوعلم و آگاهیدن سونرا کہ سنه کلیب ، اگر
اونلارین خواهش لریندن تبعیت ائدهسن ، اللہ طرفیندن سنون اوچون
دوستلوق و کمک لیک اولمیا جاق . (۱۲۰) اوکس لری کہ اونلارا کتاب
گوئندرمیشیک و اونی (دقتیلده) اوخویورلار و اوخوماغین حقیقی
(عملی له) یئرینده یئنتیریرلر ، همونلار اهل ایمان دیلار و قرآنادا
ایمان گتیریرلر . اونلار کہ اللہین کتابینا کافر اولدولار همونلار
زیانکار دیلار . (۱۲۱) ای اسرائیل اولادی ؛ او نعمت لری کہ من سیزه
باغیشلامیشام یادیزا گتیرین ومنم کہ سیزی اهل عالمه فضیلت
وئردیم . (۱۲۲) قورخون او گوندن کہ او گون بیرکس ، بیرکسین
یئرینده مجازات اولماز و بیرکسین عوضینده ، بیرکسدن فدیہ آلینماز
و بیرکسین شفاعتی ، بیرکسه فایده وئرمز و اونلار اوچون یاردیم
یئتیشمز . (۱۲۳) یادیزا گتیرین اوزمانی کہ ابراهیمی پروردگاری
نئجه کلماتیلہ امتحان ائتدی و او امتحان دان یاخشی چیخدی ، اللہ
اونا بویوردی ؛ من سی خلق اوچون امام قرار وئردیم ، ابراهیم
عرض ائتدی ؛ منیم نسلیمدن ده (امام قرار وئرگینن) اللہ بویوردی ؛
(اگر مستحق اولالار) کہ منیم عهدیم ہیچوقت ظالم لره شامل
اولمیا جاق . (۱۲۴) یادیزا گتیرین اوزمانی کہ بیت الحرامی (حرمتلی
ائوی) انسانلار اوچون مقام امن و ترویج دین قرار وئردیک (و امر
ائندیک) مقام ابراهیمی عبادت یئری قرار وئرین و ابراهیمدن و
اسماعیلدن تعهد آلدیک کہ اللہین حرمین طواف ائدن لره واعتکاف
و اطاعت و سجدہ ائدن لر اوچون پاک و پاکیزه ساخلاین . (۱۲۵)
اوندا ابراهیم عرض ائتدی ؛ پروردگارا ، سن بو شهری محل امن و
امان قرار وئرگینن و اهالی سیندن هر کس اللہا و آخرت گونونه
ایمان گتیره ، اونون ثمراتیندن اونلارا روزی عطاء ائله (اللہ اونون
دعاسین مستجاب ائدیب و) بویوردی ؛ هر کس کفر ائده (واللہین
نعمت لرینده ناشکر اولار) اونا آز بهره نصیب ائدیب و سونرا اونی جهنم
عذابینا دچار ائدریک کہ چوخ پیس یئردیر . (۱۲۶) .

وقتيكه ابراهيم واسماعيل بيت الحرامين (كعبه نبي) ديواريسي
اوجالديرديلار (دنديلر) پروردگار، (بوخدمتي) بيزدن قبول ائله
البتة سن (دعائي) ائشيدن و (خلقين اسرارينا) عالم سن (۱۲۷)
پروردگار، بيزي نوز امريوه تسليم و مطيع قرار و ترگين و بيزيم
نسلميزدن مسلمان امتي که سنون امريوه مطيع اولسونلار، وجوده
گتير و نوز عبادتيوين آدابيني (حج اعماليني) بيزه نشان وئر و
بيزيم توبه ميزي قبول ائت که سن نوزون توبه قبول ائدن و رحم
ائدنسن (۱۲۸) پروردگار بيزيم نسلميزدن اوللارين نوزلرينده پيغمبر
گوئندر که سنون آياتيوي اوللارا تلاوت ائديب و کتاب و حکمت تعليم
وئرسين و اوللاري (گناهدان) پاک و مبرا ائت که سن نوزون عزيز
و حکيم سن . (۱۲۹) و هيچکس ابراهيمين پاک و برحق دينيندن
اوز دوئندر مگر اوللار که سفیه و جاهلدير، بيزاوني دنيا ده
رسالته انتخاب ائتديک و آخترده او صالح انسانلارداندير (۱۳۰)
اوزمانبکه پروردگاري اونا امر ائتدي که تسليم اول، عرض ائتدي:
من رب العالمين امرينه كاملا " تسليم و مطيعم . (۱۳۱) ابراهيم و
يعقوب نوز اوغلانلارين سفارش و توصيه ائتديلر که اي اوغلانلاريم .
الله بويک و برحق ديني سيزين اوچون انتخاب ائتدي { اوندان
تبعيت ائدين } و دنيا دن گنتمهين مگر مسلمان اولاسيز (ئولن گونه
قدر اللهين رضاسينا تسليم اولون) . (۱۳۲) اوندا که يعقوبون
ئولومي ياخينلاشدي، آياسيز اونا شاهد و ناظرديديز؟ او وقت که نوز
اوغلانلارين ائتدي: مندن سونرا کيمه عبادت ائده جکسيز؟ دنديلر:
سنون الله و سنون اجدادين ابراهيم واسماعيل و اسحاقين اللهنا
عبادت ائده جهيک، الله بيردير و بيز اونون امرينه مطيع و نسلميک
(۱۳۳) اوللار امتي ديلر که (ئولوب) گئتديلر، هر نه (ياخشي
يامان) کسب ائتميشديلر، اوللارين نوزلري اوچوندور و سيز ده هر نه
کسب ائده سيز، نوزوز اوچوندور و سيز اوللارين اعمالينا مستول
دئيلسيز . (۱۳۴) .

اهل كتاب (مسلمانلار) دئديلر، يهودى يا مسيحي اولون يا يولا
 گده سيز، (يا پيغمبر) اونلارا دئگينن، (نه) بلکه ابراهيمين پاک و
 برحق دينيندن تبعيت ائدين که او هيچوقت مشرک لردن دئيلدى
 (اماسيز شرک بولى گئدير سيز) (۱۳۵) دئيين بيز مسلمانلار الله
 و او کتابا که بيزيم پيغمبريميزه نازل اولوب ايمان گتيرميشيک و او
 احکاما که ابراهيم پيغمبره و اسماعيل و اسحاق و يعقوب پيغمبره و
 اونلارين اولادى پيغمبرلره نازل اولوب و او کتابا که موسى پيغمبره
 و عيسى پيغمبره و او احکاما که اوبيريسى پيغمبرلره پروردگار طرفيندن
 نازل اولوب، عقيدهميز وار و بيز اللهين پيغمبرلري آراسيندا هيچ
 بيرينده تفاوت قائل اولماييق و الله طرفيندن هر نه نازل اولما، بيز
 اونا ايمان گتيريب و اوندان اطاعت ائدريک (۱۳۶) اگر اهل کتاب
 قرآنا که سيز مسلمانلارا ايمان گتيريب سيز، ايمان گتيره لر، مسلما
 هدايت تاپارلار و اگر اوز دؤنדרه لر، بوندان غير دئيل که اهل
 ظلم و نفاق ديلا ر. الله سيزى اونلارين شريندن حفظ ائدر و او
 (اهل ايمانين دعاسين) ائشيدن و (خلقين اسرارينا) آگاهدير،
 (۱۳۷) (اونلارا دئيين) الله رنگيدير (که بيزيم ايمانيميزى
 جلوه لنديرير) و هانسی رنگ الله رنگيندن يا خشيدير؟ و بيز دائم
 اونا عبادت ائدنيک (۱۳۸) (يا پيغمبر اهل کتابا) دئگينن، آيا
 اللهين باره سينده بيزيله بحث و مجادله ائدير سيز بير صورتده که
 او بيزيم پروردگاريميز و سيزين پروردگار يزدير، بيزيم اعماليميز
 بيزيمكى و سيزين اعماليز سيزينكىدير و بيز مخلصانه اونا عبادت
 ائديریک. (۱۳۹) يا دئير سيز که ابراهيم و اسماعيل و اسحاق و
 يعقوب و اونلارين اولادى هاميسى يهودى يا مسيحيديلر، دئگينن،
 آيا سيز ياخشی بيلير سيز يا الله؟ ظالمراق اوکسدن کيمدير که اللهين
 شهادتين ئوز يانيندا کتمان ائده؟ و الله سيزين اعماليزدن غافل
 دئيل. (۱۴۰) اونلار امتى دي لر که (ئولوب) گئتديلر. هر نه (ياخشی
 يامان) کسب ائتميشديلر، ئوزلري اوچوندور و سيزده هر نه کسب
 ائده سيز، ئوزوز اوچوندور و سيز اونلارين اعمالينا مسئول دئيل سيز.
 .(۱۴۱)

بیر عذّه سعیده و جاهل جماعت دئییه جکزر . نه باعث اولدی
که مسلمانلار او قبله دن که اوندا واریدیلار اوز دؤندردیلر؟ اونلارا
دئگینن ، گون چیخان و گون بان طرف هامیسی اللهین کیدیر ،
هرکیمی ایستهسه دوزیولا هدایت ائدر . (۱۴۲) بودور که سیز
مسلمانلاری اورتاباب امت قرار وئردیک که دنیانین خلقینه شاهد و
نمونه اولاسیز نئجه که پیغمبریز سیزین اوچون شاهد و نمونه دیر . (یا
پیغمبر) او قبله که اوناساری واریدین ، بوعلته تغییر وئردیک که
سنون حقیقی تابع لریس ، مخالف تابع لردن ، معلوم و مشخص
اولسون . مسلمان " بو عمل آرتیق چتین و آغیر دیر البته نه اوکسلر که
الله اونلاری هدایت ائدیب ، الله سیزین ایمانیز اجرینی (که
بیت المقدسه طرف نماز قیلیب سیز) ضایع ائتمز و الله همیشه خلقه
مهربان و رحم ائنددیر . (۱۴۳) (یا پیغمبر) بیز سنون گوئیده طرف
اوز دؤندرمگیوی و وحیین انتظار چکمگیوی قبله نین تغییر اویچون
گوئردوک ، البته سنون اوزووی او قبله یه که اوندان راضی اولارسان ،
دؤندرریک . ایندی اوزووی مسجد الحرامه ساری دؤندر و سیز
مسلمانلار هر یئرده اولاسیز اوزوزی اوناساری دؤندریز و اوکسلر که
اونلارا کتاب وئریلیب ، یاخشی بیلیرلر که بو (قبله نی تغییر
وئرمک) پروردگار طرفیندن بیر حقیقت دیر و الله اونلارین عملریندن
غافل دئیل . (۱۴۴) (یا پیغمبر) هر معجزه و دلیل اهل کتاب
اوچون گنیره سن ، سنون قبله نین تبعیت ائتمز و سنده اونلارین
قبله سیندن داها تبعیت ائتمیه جکسن و اونلاردا هیچوقت بیر
بیرینین قبله سیندن تبعیت ائتمز ، او علم و آگاهیدان سونرا که
سنه گلیب ، اگر اونلارین خواهش لریندن تبعیت ائده سن ، مسلمان
ظالم لر فرقه سیندن اولارسان . (۱۴۵) .

اوکسیری که اونلارا کتاب و نریشیک پیغمبر اسلامي چوخ یا خشی
تانیلار اوجور که نوز اولادلارین تانیلار ولی بیر عده اونلاردان
بونونلا بئله که بیلیرلر، گننه حقی کتمان ائدییرلر. (۱۴۶) حق
هماندير که پروردگارین طرفیندن گلیب پس هیچ وقت تردید
ائدنلردن اولما. (۱۴۷) هر امتین بیر قبلهسی وار که اونا طرف اوز
دؤندرلر (بوموضوعدا چوخ بحث ائتمهین بلکه) خیرات و عبادت
و یاخشی ایشلرده سبقت آلین، هر یئرده اولاسیز الله سیزین
هامییزی (محشرده حساب آماقا) گتیره جک مسلما "اللهین هر بیر
شیئه قدرتی وار" (۱۴۸) (یا پیغمبر) هر طرفدن خارج اولاسان (نماز
وقتینده) اوزووی مسجد الحرامه طرف دؤندر، بو حکم پروردگارین
برحق فرمانی دیر و الله سیزین اعمالیزدن غافل دئیل. (۱۴۹) هر
طرفدن (هر دیاره) خارج اولسان اوزووی مسجد الحرامه طرف دؤندر
و سیز (مسلمانلار) هر یئرده اولاسیز (نماز وقتینده) اوزووی او طرفه
دؤندریز تا جماعت (یهود) سیزین علیهزه دلیل ایله سؤز
چیخارتما سینلار، اوکسیردن سوای که ظلم ائدندیلر و اونلارداندا
قورخماین و تکجه مندن قورخون تانعت و رحمتیمی سیزین اوچون
کماله یئتیریم، اولاه که سیز هدایت تاپاسیز. (۱۵۰) بو ترتیبیله
نوزوزدن، پیغمبر سیزین اوچون گوئندردیک تا بیزیم آیاتیمیزی
سیزه تلاوت ائدیپ و سیزی گناهلاردان پاک و مبرا ائده و سیزه کتاب
و حکمت تعلیم و نره و اوزادی که بیلمه ییسیر سیزه نوزورگده (۱۵۱)
منی یاد ائدین تاسیزی یاد ائدیم و نعمت لریمین شکرینی یئرینه
یئتیرین و هیچوقت کفران نعمت ائتمهین (۱۵۲) ای اوکسیری که
ایمان گتیریب سیز، (جمیع ایشلریزده) صبر و نمازیله الله دان
کمکلیک ایستهین، الله صبر و استقامت (و تحمل) ائدنلرین
آرخاسیدیر. (۱۵۳)

اوکسی که اللهین یولوندا تولور (جان فدا ائدیر و شهید اولور) دئمین تولوبدی بلکه او دیریدی ولکن سیز بو حقیقتی بیلمیرسیز. (۱۵۴) بیز سیزین هامیزی بعضی شیئی لریله مثل قورخی، آجلیق، نقص مال و جان و محصولون آزلیقی امتحانا چکمریک، صبر و تحمل ائدنلر اوچون بشارت و شادلیق اولسون. (۱۵۵) او کسلی که وقتی مصیبتہ دچار اولورلار، صبر و استقامت ائدیب و دئیرلر: بیز اللهین امریله گلمیشیک و اونا ساری رجوع ائده جدییک (۱۵۶) همونلار دیلار که اللهین صلواتی و رحمتی اونلار اوچوندور و اونلار حقیقتاً "هدایت ناپمیشلار دیر. (۱۵۷) البته صفا و مروه اللهین دین شعائری دیر، هرکس حج (واجب) بیت الحرام و یا حج عمره انجام وئره، اونون اوچون روادیر که صفا و مروه آراسیندا طواف و سعی ائده و هرکیم عمل مستحب (غیر واجب) و خیر ایش انجام وئره مسلماً "الله قدر بیلن و عالم دیر (۱۵۸) اونلار (یهودی لری) چون عالم لری) بیزیم آیدین دلیل لریمیزی که خلقین هدایتی اوچون نازل ائتمیشیک و سونرا کتابدا خلق اوچون بیان ائتمیشیک گیزلدیرلر، الله اونلاری لعنت ائدیب (ئوز رحمتیندن اوزاق سالیب) و تمام لعنت ائدنلر (انس و جن و پری) اونلاری لعنت ائدیرلر. (۱۵۹) او کس لردن سوی که توبه ائدیب و ئوز عمل لرین اصلاح ائدیرلر و اوزادی که خلقدن گیزلدیبلر، آشکار ائدیرلر. البته اونلارین توبه سینی قبول ائدرهم، من توبه قبول ائدن و رحم ائدکم (۱۶۰) او کس لری که کافر اولدولار و کفر حالیندا تولوب (و دنیادن گئتدیبلر) الله و ملکر و جمیع (مؤمن) مخلوق اونلارا لعنت ائدیرلر. (۱۶۱) اونلار بو لعنتده دائم قالیب و عذاب اونلاردان تخفیف ناپمیاجاق و اونلاری نظره آلمیاجاقلار. (۱۶۲) سیزین اللهیز تکجه بیر الله دیر، اوندان سوی معبود بوخدور، باغیشلیان و رحم ائدن دیر. (۱۶۳).

حقیقتاً "گوئی لرین و یئرین خلقتینده و گنجده و گونوزون
اختلافیندا و گمیلرین دریا دا خلقین نفی اوچون حرکتینده سو و
یاغیش که الله تعالی گویدن نازل ائدیر و اونون سببی له
(سوسوزلوقدان) ئولموش یئرین گئنده دیری ائدیپ وکل حیواناتی
اوندا وجوده گتیرمگینده و یئلرین آسمه گینده و بولوتلار گوئی ایله
یئرین آراسین مسخر ائتمگینده عاقل انسانلار اوچون پروردگارین
قدرتیندن نشانلر و دلیل لر واردیر. (۱۶۴) بعضی جاهل جماعت
الله دان غیریسین ئوزلرینده معبود قرار وئریلر، اللهی ایستدین
کیمی اونلاری ایستیرلر ولی او کسلر که ایمان گتیریلر الله کمال
محبت لری وار و اگر ظلم ائدنلر وقتیکه اللهین عذابین گوژدولر
اوندا بیلرلر که تمام قدرت و قوت مختص الله دیر و اللهین عذابی
و مجازاتی چوخ برک و شدیددیر. (۱۶۵) اووقت رهبرلر ئوز
تابع لریندن اوزاق دوشوب و تابع لر اللهین عذابین گوژوب و هر
نوع اسباب و وسیله (وارتباط) اونلاردان قطع اولونار (و اونلارین
أللری هر یئردن اوزولر). (۱۶۶) و او کسلری که تبعیت ائدیبلر،
دئییه جگر: ایکاش بیرده (دنیا ییه) فئیدردیک تا آرقین رهبرلردن
اوزاق اولاق نئجه که اونلار بیزدن اوزاق اولدولار. بودورکه الله
اونلارین اعمالینی ئوزلرینده مایه حسرت و پشیمانلیق قرار وئرر و
اونلار جهنمین اوتوندان چیخابیلرلر (۱۶۷) ای مخلوق اوزادلاردان
که یئرده وار حلالین و پاکین صرف ائدین و هیچ وقت شیطانین
خطرناک قدم لریندن تبعیت ائتمهین که اوسیزین آشکارا دشمنیزدیر
(۱۶۸) بو شیطان دیر که سیزی پیس و قبیح ایشلره و فحشایا امر
ائدیر و سیزی وادار ائدیر که جهلدن بیر پارا یالان سؤزلر الله
نسبت وئره سیز. (۱۶۹).

هروقت اونلارا دئییلدی اوندان که الله تعالی نازل ائدیب
تبعیت ائدین ، دئدیلمر : بیز فقط آتا بابا دینیندن تبعیت ائدیمریک
آیا اونلارین آتا بابا دینی عقل و هدایتدن اوزاق دئییلدی؟ . (۱۷۰)
کافرلرین مثلی او حیوانین مثلینه بنزیر که اونی (اوجاسکیله)
سلیهلمر ، ولی او حیوان کس و صدادان سوی بیرزاد ائشیدمز ،
کافرلرده (حق برابرینده) کار و لال و کوردولار و عاقلانه فکر
ائتمزلمر . (۱۷۱) ای او کسلی که ایمان گتیریبسیز ، حلال و پاکیزه
روزیلاردان که سیزه نصیب ائتمیشیک صرف ائدین و اللهین شکرینی
یئرینده یئتیرین اگر سیز فقط اونا عبادت ائدیرسیز ، (۱۷۲) سیزین
اوچون مردار ائی و قان و دونقوز ائی و هر حیوانی که غیر اللهین
آدینا کسلیله ، اکیدا " حرامدیر . ولی هر کس مجبور اولایبیر صورتده
که احتیاجدان آرتیق تجاوز ائتمیه اونون اوچون گناه یوخدور البته
الله باغیشلیان و رحم ائندن دیر . (۱۷۳) مسلما " او کسلی که الله
نازل ائدن آیاتی کتابدان گیزلدیرلمر و اونلاری آرز قیتمه ساتیرلار ،
اونلار اوددان سوی بیرزاد یئمیرلمر و الله قیامت گونونده اونلاریله
دانیشمیاجاق و اونلاری گناهدان پاک ائتمیه جک و اونلار اوچون
درد آرتیران عذاب وار . (۱۷۴) همونلار دیلار که ضاللتی هدایت
برابرینده و عذابی باغیشلانماق برابرینده آلیب و قبول ائدیلمر ،
واقعا اونلار نه قدر جهنم اوتونا دؤزن و بی تفاوت دیلار؟ (۱۷۵)
حقیقت بودور که الله کتابی (قرآنی) برحق گوندرب و او کسلی
که اونون باره سینده اختلاف ائدیلمر ، چوخ اوزاق ضاللت و شقاوتده
قرار تاپیلار . (۱۷۶) .

ياخشى ليق فقط او دئيل كه (نماز و دعا) اوزوزى مشرقه
يامغربه طرف دوندره سيز، لکن ياخشى آدم اودور كه الله و آخرت
گونونه و ملكره و اللهين كتابينا و پيغمبرلرينه ايمان گتيره و ئوز
مال و ثروتين كه اولارا داها آرتيق علاقهسى وار اللهين محبتى
يولوندا قاميلده اولان يوخسوللارا و يتيملره و بينوالره و يولدا
قالان مسافرلره و فقيرلره و بردهلرى آزاد ائتمك اوچون صرفائده
نماز قىلا و زكات وئره، وقتيكه تعهد ائتدى ئوز عهد و قرارينا و فالى
اولا، گرفتار چيليقدا، ضرر و زياندا (محروميت، ناخوشلوق،
يوخسوللوق) و جنگ زمانيندا صبر و استقامت ائده، بو اوصافدا
اولان انسانلار اهل صداقت و اهل تقوى ديلار. (۱۷۷) اي اوكسلىرى
كه ايمان گتيريب سيز، قتل موضوع سوندا سيزين اوچون قصاص
يازىليب، مقرر اولدى، كيشى مقابل كيشى، برده مقابل برده، آرواد
مقابل آرواد قصاص اولار و اگر بير نفر قصاص عملين ئوز دين
قارداشينا بير مبلغين مقابلينده باغيشلما، ياخشى عملدن نبعيت
ائديب و قاتل ده گرگ كمال رضايت ايله مقرر اولان مبلغى پرداخت
ائتسين، بو حكم قصاص پروردگار ييز طرفيندن تخفيف و رحمتدير،
بوندان سونرا هر كيم بو حكمدن تجاوز ائده، اونون اوچون درد
آرتيران عذاب اولاجاق. (۱۷۸) اي سالم عقل صاحبلرى قصاص
حكمى سيزين حياتيزى حفظ ائتمك اوچون دور تا مگر بير بيريزين
قتليندن پرهيز ائده سيز. (۱۷۹) يازىليب و مقرر اولدى: سيزدن
بير نفرين وقتيكه ئولومى ياخينلاشدى اگر مال و ثروت ئوزوندىن
باقى قويوب، گرگ آناسى و آناسى و باخين فامىلى اوچون عدالت ايله
وصيت ائتسين، بو ايش پرهيزگارلار اوچون واجب بير حقدير (۱۸۰)
پس هر كيم وصيتى ائشيدندن سونرا اونى تغيير وئره، گناهي او
آدملرهدير كه اونى تغيير وئيرلر، البته الله ائشيدن و بيلندير.
(۱۸۱).

وهرئيم منوجه اولاً و فورحاً كه وصيت اندن حطاً كندير (يا
گنديب) و ايستيه كه اونلارين (وراثين) آراسيندا صلح برقرارانده
(وصيت نامهنى اصلاح اوچون تغيير وئره) اونا گناه دئيل ، البته الله
باغيشليان و رحم ائندندير . (۱۸۲) اى اوكسلى كه ايمان گتيريبسيز ،
سيزين اوچون اروج توتماق يازيلىب ، مقرر اولدى نئجه كه سيزدن
قاباكيلا يازيلىب ، مقرر اولموشدى ، اولاً كه سيز الله دان قورخان
و پرهيزگار اولاسيز ، (۱۸۳) ساييلان كونلى اروج توتون ، سيزدن
هركس مريض اولاً يا سفره گنده (اروج توتابيلميه) او كونلرين سايججا
آيرى كونلر اروج توتسون . و او كسلى كه اروج توتماقا طاقتلى
بوخدور ، فديه اوچون فقيرلره غذا وئرسينلر و هر كيم آرتيق احسان
انده ، اونون اوچون ياخشيدير . اروجى علاقه ايله توتماق سيزين
اوچون داها ياخشيدير ، اگر بيله سيز ، (۱۸۴) رمضان آيى او آيدر
كه اوندا قرآن نازل اولوب و انسانلار اوچون هدايت و هدايتين
آيدين دليل لرى و حق و باطله فرق قوياندير ، سيزدن هر كس رمضان
آيينا يئنيشه ، گر ك اروج توتسون و هر كس مريض اولاً يا مسافرت انده
(اروج توتماقا قادر اولميا) او كونلرين سايججا آيرى كونلر اروج
توتسون ، الله سيزه حكى آسان ايستدوب و ايسته مير كه سيزه چتين
توتسون ، اروجى كامل انديب ، باشا يئنيرين و اللهى عظمتلى ياد
اندين كه سيزى هدايت انديب (و موفق انديب كه اروجى توتاسيز)
اولاً كه (بوبوگ نعمته) شاكرا اولاسيز ، (۱۸۵) (ياپيغمبر) وقتى
منيم بنده لر يم (منيم ياخين و اوزاق اولما غيم باره سينده) سندن
سئوال انده لر (اونلارا دئگينن) من اونلارا ياخينام و دعائدمين
دعاسين وقتى كه منى سسلير مستجاب انده رم ، اونلاردا گر ك مندن
طلب حاجت انديب ، دعوتيمى قبول ائتسينلر و منده ايمان گتيرسينلر ،
اولاً كه سعادت يولونا ارشاد اولالار . (۱۸۶) .

سيزين اوچون اروجلوق كئجهلري ئوز عيالىزله مباشرت حلال اولدى
اونلار سيزين (نجابت) لباسيز و سيزده اونلارين (حفاظت) لباسي
سيز. الله بيليركه سيز ئوزوزه خيانت ائديرديز (چون اروجلوق
كئجهلري مباشرت ائتمك حرام ايدى و سيز مباشرت ائديرديز) سيزين
تقصير يزدن كئچيب، سيزي باغيشلادى، بوندان سونرا (رمضان
آيىندا) اونلاريله مباشرت ائديب و اونى كه الله سيزه مقرر بويوروب
ايستمين، يئيين و ايچين تا آغ خط قارا خط دن (شفق آچيلاندا)
سيزه معلوم و آشكار اولسون، سونرا اروجى آخشا ماقدّر ادامه وئرين
وقتى كه مسجد لرده اعتكاف حاليندا سيز (كئجه و گونوز متوالى
عبادته مشغولسوز) عيالىزله مباشرت ائتمهين بو مقررات اللهين
احكامينين حدوديدر، هيچوقت اونلارا ياخي نلاشماين (اولميا تجاوز
ائده سيز) الله تعالى ئوز آياتنى خلق اوچون بونوع آشكار بيان
ائدير اولاه كه اللهدان قورخان و پرهيزگار اولالار. (۱۸۷) بير
بيرييزين مال و اموالين يئرسيز و ناحق يئمهين و خلقين مالين يئتمك
اوچون رشوه و سيله سيله ايشيزى محكميه سالمين، بير صورتده كه
سيزا دغازين ناحق اولماغين بيلير سيز. (۱۸۸) (ياپيغمبر) سندن
آيين هلال و بدر اولماغين سوال ائدير لر، دئگين، كه او خلقين
اوقاتين و حجّين وقتينى تعيين ائدندير، ياخشىليق او دئيل كه
ائولريزه دالدان دوشه سيز (چونكه بو عمل قبيحدير) لکن ياخشىليق
اودور كه پرهيزگار اولاسيز وئوز ائولريزه قاپوسوندان وارد اولون،
اللهين قهريندن قورخون تانجات تاپاسيز. (۱۸۹) اللهين يولوندا
اونلاريله كه سيز يله ساواشيرلار، جهاد ائدين و هيچوقت اللهين
مقررات حدوديندن تجاوز ائتمهين كه الله تجاوز ائد نلري هيچ دوست
توتماز. (۱۹۰).

شركگري هريترده تايديز تولدورون . اونلاري شهر و ديار -
لاريندان چيخاردين كه سيزي ئوز و طنيزدن آواره ائتديلر . فتنه
ائتمك آدم تولدورمكدن پيسدير . هيچوقت مسجدالحرام يانيندا سا -
واشماين تا اونلار مجبور اولالار سيزيله ساواشالار ، اگر اونلار
سيزيله ساواشديلار ، اوصورتده اونلاري تولدورون و كافرلرين
جزاسي همين تولدورمكدير . (۱۹۱) و اگر (شرك دن)
ال چكديلر اونلاري باغيشلاين) چونكه اله
باغيشليان و رحم ائنددير . (۱۹۲) جنگ ائدين تافتنه و فساد بكلي
(دن يادن) رفع اولوب و اللهين ديني و حاكميتي برقرار اولسون و
اگرتنه و جنگدن ال چكديلر (اونلارا ظلم ائتمهين) كه ظلم غيراز
ظالم لره روا دئيل . (۱۹۳) حرمتلي آيلاري حرمتلي آيلارين برابرينده
قرار وئرين ، هر حرمتلي زاد قابل قصاصدير . هر كيم سيزين مقرراتينه
تجاوز ائتدي اونولا مقابله بمثل ائدين و الله دان قورخون و بيلين
كه الله هميشه پرهيزكارلارين آرخاسيدير . (۱۹۴) و ئوز ماليزدان
اللهيولوندا انفاق ائدين و هيچوقت (اسراف ائتمهين و) ئوزوزي ئوز
اليزله مهلكيه و خطر ه سالماين و يا خشيليق ائدين كه اللهيا خشيليق
ائدنلري چوخ دست توتار . (۱۹۵) واجب حجّين اعمالين و حجّ عمره ني
الله اوغروندا تمام ائدين ، اگر محصوردا واقع اولاسيز ، هر نه قربانليق
سيزه مقدور اولسا ، انجام وئرين و باشيزي قيرخديرماين تا قربانلار
قربانگا هايئتتيش سينلر و سيزدن هر كس مريض اولاي يا باش آغريسي اولسا
و ناچار اولاي باشين قيرخديرا ، اونون عوضينه گرگ اروج توتسون يا
قربان كسين ، وقتي كه تا ميين تايديز (حكم بودر كه) هر كيم حجّ عمره دن
سونرا حجّ واجبه باشليا ، گرگ هر نه قربانليق اونا مقدور اولسا انجام
وئرسين و هر كسين واري اولماسا ، اوچ گون حجّ زمانيندا و يئددى گون
قئيدندن سونرا (ئوز وطنينده) اروج توتسون و بو اون گون گرگ كامل
اولسون بو عمل او كسين دير كه مكا اهلي اولماسين (بو احكامي عمل
ائدين) والله دان قورخون و بيلين كه اللهين مجازاتي چوخ شديددير .
(۱۹۶) .

حج معین آیلاردادیر (سوال، دیقعهده و اون کون دیخجهنین

اولینده) هرکسه حج واجب اولدی، گرک، عیاليله مباشرتی و هر نوع
گناهائتمگی و ساواشماقی حجدمبکلی ترک ائتسین، سیر هر نه یاخشی
عمل انجام وئره سیز، الله اوندان آگاهدیر و آخرته تدارک گوؤزون که
یاخشی تدارک، همان پرهیزکارلیقدیر. ای عقل و بصیرت صاحب لری، منیم
قهریمدن قورخون. (۱۹۷) سیزین اوچون گناه دئیل که پروردگار یز
فضلیندن، بهره آپاراسیز (کسب معاش ائده سیز) وقتیکه عرفاتدان
قئیتدیز، اللهی مشعر الحرام (داغی) یانیندا ذکر ائدین، اونا ذکر
ائدین که سیزی دوغری یولا هدایت بویوروب او حالدا که قبلا "یولدان
چیخمیشلاردانیدیز (۱۹۸) سونرا او طریق ایله که مخلوق قئیدیر لر،
قئیدین، اللهدان باغیشلانماق طلب ائدین، البته الله تعالی
باغیشلیان و رحم ائدندیر. (۱۹۹) وقتیکه اعمال حجی فورتاردیز،
اللهی یاد ائدین نئجه که آتا، بابازی یاد ائدیر سیز بلکه اونداندا
آرتیق یاد ائدین. انسانلاردان واردیر که دئیر لر: پروردگارا، بیره
دنیا ده مال و ثروت عطا ائتگین (و آخرتی یاددان چیخاردیرلار)
اونلار اوچون آخرتده نعمتلردن نصیب اولمیا جاق. (۲۰۰) و بعضی
لری دئیر لر: پروردگارا، بیره دنیا ده یا خشیلیق و آخرتده یا خشیلیق
عطا ائتگین و بیزی جهنم اوتونون عذابیندان حفظ ائله (۲۰۱) اونلار
(هر ایکی فرقه) هر نه که (یاخشی، یامان) کسب ائدیر لر، بهره سین
آپارا جاقلار و الله سرعت له حسابلارا یئتیشندیر. (۲۰۲).

حجین معین گونلرینده، اللہی ذکر ائدین و هرکس تلهسیب و ایکی کونده انجام وئره، اونون اوچون گناه دئیل و هرکیم یوبانا (و اوچ گونده انجام وئره) اونادا گناه دئیل البته گرک پرهیزگار اولا، الله دان قورخون و بیلین که هامییز اونا ساری محشور اولاجاقسیز. (۲۰۳) انسانلاردان واردیر که (ظاهرده) دنیا حیاتیندا دانیسیقلاری (او قدر جالب توجه دیر که) سنی تعجبه گتیریر و اللہی نوزقلبینده اولان حقیقته شاهد نوتور (و آند ایچیر که ظاهری و باطنی بیردر) و بیر حالدا که او شخص، اسلامین بیوک دشمنیدیر. (۲۰۴) وقتی سنون حضوریندن اوزاق اولور، فساد ائتمگه چالیشیر. خلقین محصولون آرادان آیاریر و نسلین کسیر و الله هیچوقت فسادی و فسادچیلاری دوست نوتماز (۲۰۵) و چون اونادئدیلر که اللهدان قورخ و اوتان، غرور و تکبر اونی گناها و ادار ائلهدی. جهنم اونا بسدیر که چوخ پیس بستر دیر (۲۰۶) انسانلاردان واردیر که نوز جانین الله رضاسینا والله اوغروندا فدا ائدیر و الله نوز بندهلرینده همیشه مهربان دیر (۲۰۷) ای او کسلی که ایمان گتیریبسیز، هامییز متفقاً اللہین امرینده تسلیم مقامینا داخل اولون و هیچوقت شیطانین خطرناک قدم لریندن تبعیت ائتمهین که شیطان سیزین اوچون آشکارا دشمن دیر. (۲۰۸) اگر سیز او علم و آگاهیدان سونرا که سیزه گلیب، خطایولی گئدهسیز، بیلین که الله انتقام آلماقا قدرتلی و حکمتلیدیر. (۲۰۹) آیا کافرلرین انتظاری و توقع لری واردیر که الله و ملک لری بولوتلارین کولگه سینده اونلارا ظاهر اولالار و ایش خاتمه تاپا؟ او حالدا که تمام ایشلر الله ساری رجوع اولارلار. (۲۱۰).

(یا پیغمبر) بنی اسرائیلدن سؤروش که نه قدر آیدین آیت لر اونلارا وئردیک (واونلار کفران نعمت ائتدیلر) هرکس اللهین هدایت نعمتینی که او نا گلیب کفره تبدیل ائده (بیلسین که) اللهین مجازاتی چوخ شدیددیر. (۲۱۱) دنیا یا شایشی کافرلرین نظرینده چوخ گؤزل جلوه تاپیب و اهل ایمانی مسخره ائدیلر، بیر حالدا که قیامت گونونده اللهدان قورخانلارین مقامی کافرلردن داها آرتیق او جادیر و الله هرکیمه ایسته سه بی حساب روزی باغیشلار. (۲۱۲) (اولده) مخلوق واحدا متدیلر، سونرا الله اونلار اوچون پیغمبرلری گوندردی که بشارت وئرن و اخطار ائدنیدیلر و اونلاریله برحق کتاب نازل ائتدی تا خلقین آراسیندا اختلافات باره سینده او کتابین وسیله سیله قضاوت و حکم ائتسیلر، اونلارین باره سینده بیر کیمسه اختلاف ائتمه دی مگر او کس لری که (عالمیدیلر و) اونلارین هدایتی اوچون کتاب گلمیشدی و آیدین آیت لر و دلیلر اونلارا گلندن سونرا، حسادتدن و بیر بیرینین حقیقه تجاوز ائتمک اوچون، اللهین کتابیندا اختلاف ایجاد ائتدیلر و الله تئوز اراده سیله اهل ایمانی او اختلافاتین حقیقتینه هدایت ائتدی البته الله هرکیمی ایسته سه دوز یولا هدایت ائدر. (۲۱۳) آیا گمان ائتدیز که (بوساده لیکده) بهشته داخل اولاجاقسیز، بونسوز که اولکی لره گلن مصیبت لر (امتحان اوچون) سیزه گلمیه؟ او مصیبتلر و اذیت لر که اونلارا یئتیشدی، او قدر پریشان حال اولدولار که پیغمبر و اونون تابع لری دئدیلر: پس اللهین کمک لیگی هاچان اولاجاق؟ (خطاب یئتیشدی) آگاه اولون که اللهین کمک لیگی یاخیندیر. (۲۱۴) (یا پیغمبر) سندن سؤروشولار: (الله یولوندا) نه انفاق ائدک؟ دئگین، هر نه تئوز مالیزدان انفاق ائده سیز، گرک آتا و آنا احسانیندا و یا خین فامیل لر یزه و بینوالره و یولدا قالان مسافرلر اوچون اولسون و هر نوع یاخشی عمل انجام وئره سیز مسلما" الله اوندان آگاهدیر. (۲۱۵)

جنگ و جهاد سیزین اوچون یازیلیب ، مقرر اولدی ولی سیزین اوندان کراهتیز وار ، چوخ اولار که بیر شیئی دن آجیفیز گلیر ، او سیزین خیر و صلاحزه دیر و چوخ اولار که بیر شیئی دوست تونورسوز و او سیزین اوچون شردیر و الله سیزین صلاحزی بیلیر و سیز بیلیمیر سیز . (۲۱۶) (یا پیغمبر) سندن حرمتلی آیلاردا ساواشماق باره سینده سؤروشورلار ، دتگینن ، او آیلاردا ساواشماق ، بئوگ گناهدیر ، اما اللهین یولوندان خلقی قدغن ائتمک و اونا کافر اولماق و مسجد الحرامین احترامینی رعایت ائتممک و اونون اهلین اخراج ائتمک ، اللهین یانیندا داها بئوگ گناهلارداندیر ، و فتنه (و فساد) رواج و ترمک و توطئه و آشوب سالماق (آدم نولدورمکن آرتیق گناهدیر و کافرلر دائم سیز یله مبارزه ائدیرلر که اگر با جارا بیلسهلر ، سیزی نوز دینیزدن دوندرسینلر ، پس هرکیم سیزدن دینیندن دونه و کافر حالدا نوله (دنیادن گنده) اونون تمام (یا خشی) اعمالی دنیا و آخرتده آرادان گئدیب ، باطل اولار و اونلار جهنم اهلیدیلر و اوردا دائم معذب اولاجاقلار . (۲۱۷) البته او کس لری که ایمان گتیردیلر و اونلار که مهاجرت ائدیب ، اللهین یولوندا جهاد ائدیرلر ، همونلار اللهین رحمتینه امید واردیلار و الله باغیشلیان و رحم ائدندیر . (۲۱۸) (یا پیغمبر) سندن شراب و قمارین حکمی باره سینده سؤروشورلار ، دتگینن ، اونلاردا بئوگ گناهار و منفعتلری ده خلق اوچون واردیر ، اما اونلارین گناهی نفعیندن چوخ بئوگ دور و سؤروشورلار نمه انفاق ائدک ؟ دتگینن عفو و باغیشلاماق ، هابئله الله نوز آیتلرین سیزه آیدین بیان ائدیر اولار که سیز درست فکر ائده سیز . (۲۱۹) .

دنيا و آخرت باره سينده و سندن يتيم لر موردينده سوروشورلار ،
دنگينن ، اونلارين ايشلرين اصلاح ائتمك ياخشيدير و اگراونلار يله
قونوشوب و معاشرت ائده سيز (سيزين اوچون چوخ ياخشيدير) اونلار
سيزين دين قارداشيزدير و الله بيلير كه سيز اونلارين ايشلرينده
فساد يا اصلاح نظريزوار (الله سيزه بو باره ده ايشلري آسان توتدي)
و اگرايسته سئيدى سيزه چتين توتاردى ، البته الله قدرتلى و
حكمتليدير . (۲۲۰) هيچ وقت مشرك آروادلار يله تا ايمان گتيرمه يبلر ،
ازدواج ائتمهين ، با ايمان كنيز ، مشرك آرواددان ياخشيدير ، حتى
اگر (اونون گوزل ليگى و ثروتى) سيزى تعجبه گتيره و هيچوقت ايمانلى
آروادلارى ، مشرك كيشياره تا ايمان گتيرمه يبلر ، عقد ائتمهين ،
ايمانلى غلام مشرك كيشين ياخشيدير ، حتى اگر (اونون ثروتى و
مقامى) سيزى تعجبه گتيره . اونلار سيزى جهنم اوتونا دعوت ائديرلر
و الله سيزى بهشته و باغيشلانما قانوز اذنيه دعوت ائدير و الله نوز
آيت لرينى خلق اوچون آيدين بيان ائدير اولاه كه متذكر اولالار .
(۲۲۱) (يا پيغمبر) سندن آروادلارين عادت ماها نهماره سينده سوروشورلار .
دنگينن كه او آروادلارا اوچون بير درد و رنج دير و احوالدا اونلار يله
مباشرت ائتمهين تا پاك اولالار وقتي كه كاملا " پاك اولدولار او طريقيه
كه الله سيزه مقرر بوپوروب ، اونلار يله مباشرت ائدين ، البته الله
توبه ائدنلري و پاك انسانلارى چوخ دوست توتار ، (۲۲۲) سيزين
آروادلاريز سيزين اكين يئريزدير ، هر وقت ايسته سز نوز اكينيزه
يئتيشين ولى سعي ائدين (صالح اولاد تربيت ائتمه گيله) ياخشي
آثار نوزوز اوچون قاباقجا گوندرم سيز و الله دان قورخون و بيلين كه
اونون حضورينده يئتيشه جك سيز و مؤمنلر اوچون بشارت اولسون ،
(۲۲۳) هيچوقت اللهين آدين نوز آندلاريزا هدف و سپر قرار
وئرمهين تا نوزوزى (تكليف شرعى برابر بنده) تهرئه ائده سيز و
الله دان قورخون و خلقين آراسيندا صلح وئرن اولون و (بيلين كه)
الله ائشيدن و بيلندير . (۲۲۴) .

الله، سیزی لغو و بیهوده اندلارین مابلینده مواخذه ائتمیهجک، اما او عملی که قلبا " و قصدا " انجام وئیرسیر مواخذه ائدهجک و الله باغیشلیان و مهرباندير (۲۲۵) او کسلی که ئوز آروادلاریندان قهر (ایلا) ائدیرلر (وآند ایچیرلر که اونلارا داها توجه ائتمیهجکر) دؤرت آی گرک انتظاردا قالسینلار، اگر پشیمان اولوب (قئیتدیلر (اونلارا گناه یوخدور) البته الله باغیشلیان و رحم ائدندیر (۲۲۶) و اگر طلاقا تصمیم توتدولار، مسلما " الله (اونلارین دانیشیقلا رین و عملرین) ائشیدن و بیلندیر. (۲۲۷) و اگر مطلقه آروادلار الله و آخرت گونونه ایمانلاری وار، گرک اوج دفعه پاکلیق مدتیجه انتظاردا اولسونلار (عده ساخلا سینلار) و اونلارا روادئیل اوزادی که الله اونلارین رحمینده خلق ائدی، گیزلد سینلر. بو مدته اگر باریشیق و اصلاح نظرلری اولسا البته اونلارین ازلری رجوع ائتمک حقلری وار. آروادلارین ازلره مشروع حقلری وار، همانجور که ازلرین آروادلارا، ولی کیشی لرین اونلارا مزیتی و آرتیق درجدهسی وار و الله تعالی قدرتلی و حکمتلیدیر (۲۲۸) طلاق (و حق رجوع) ایکی دفعه دیر، یا آروادلاریزی یا خشی لیقيله ساخلا این و یا خوشلوقيله آزاد ائدین، سیزین اوچون حلال دئیل او مهربدن که اونلارا وئیرسیز، بیر زاد قئیتره لر (پس آلا سیز) مگر قورخاسیز که اللهین احکامینین حدودینی رعایت ائتمیه سیز و اگر اللهین احکامینین رعایت اولما ماغیندان (ار و آرواد مسئله سینده) قورخاسیز، پس سیزین اوچون گناه دئیل که آرواد ئوز مهربه سیندن بیرزادی اره باغیشلا سین. بو مقررات اللهین احکامینین حدودیدر، اوندان تجاوز ائتمهین و او کسلی که اللهین احکامینین حدودیدن تجاوز ائده لر، همونلار ظلم اهلیدیلر، (۲۲۹) اگر اوچونجی دفعه طلاق و ئردی او آرواد داها او کیشیه حلال دئیل مگر آیری اره گئده و اگر ایکینجی آری اونا طلاق و ئردی اونلار اوچون گناه دئیل که دوباره ازدواج ائده لر بو شرطيله که خاطر جفع اولالار که اللهین احکامی نین حدودینی رعایت ائده جکر، بو مقررات اللهین احکامینین حدودیدر که بیلن و آنلیان جماعت اوچون بیان اولونور. (۲۳۰)

وقتیکه اروادلاری طلاق وئردیز و ازفالدی که عدملری خاتمنا پسین یا اونلاری یاخشلیقیله ساخلاین و یا خوشلوقیله آزاد ائدین و هیچوقت اونلاری اذیت و آزار و ضرر وورماق اوچون ، ساخلاماین و اونلارا ظلم ائتممین (اونلارین حق و حقوقنا تجاوز ائلممین) و هرکس بو نوع عمل ائتسه ، مسلماً ئوزونه ظلم ائدیب و اللهین آیت لرین اویونا توتماين و اللهین نعمت لرین که سیزه وئریب یادیزا گتیرین ، سیزه کتاب و حکمت نازل ائتدی تاسیزی اونون نصیحت لریندن بهره مند ائتسین ، الله دان قورخون و بیلین که الله هر بیر شیئه عالم و آگاه دیر (۲۳۱) وقتیکه اروادلاری طلاق وئردیز وعده لری قورتاردی ، اگر اونلارین آراسیندا توافق و رضایت حاصل اولا ، اونلارین ازدواجینا مانع اولماين ، بو نصیحت دیر اوکی مسهیه که الله او آخرت گونونه ایمان گتیریب ، بو یئرش سیزین تزکیه نفسیز اوچون یاخشی و پاک دیر و الله سیزین صلاحی بیلیر و سیز بیلیرسیز . (۲۳۲) آنالار گرک ایکی ئیل تمام اولادلارینا سوت وئرسینلر (بو ایکی ئیل) او کس اوچوندور که ایستیه سوت وئرمک دورا نین کامل ائده ، آنالارین خوراکی و لباسی معمولی حد دینده ، اولاد صاحبی نین عهده سینهدیر ، ولی هیچکس ئوز وسعوندن و قدرتیندن آرتیق موظف و مکلف دئیل . آنا اولادین ساخلاما ق باره سینده گرک ضرر گوئرمه سین (ونفقه سیز سوت وئره) و آتادا اولادیندان اوتری گرک ضرره دوشمیه (وسعوندن آرتیق نفقه پرداخت ائده) و وارث اوچونده بو تکلیف برقرار دیر و گرک بو نوع عمل ائتسینلر و اگر (آنا و آنا) بیر بیرینین رضایت و مشورتیله ایستیه لر اوشاغی تئز سو تدن آچالار ، اونلار اوچون گناه دئیل و اگر ایستیه سیز اولادیز اوچون تایا توتاسیز ، سیزین اوچون عیب دئیل ولی گرک اونون اجرتینی معمولی حد دینده پرداخت ائده سیز ، الله دان قورخون و بیلین که الله سیزین اعمالیزدن کاملاً آگاه دیر . (۲۳۳) .

سيزدن اوکسلر که ئولورلر و آروادلاری قالیر (او آروادلار) گرک
دو رت آی و اون گون عدّه ساخلا سینلار ، وقتیکه عدّه لری تمام اولدی ،
سیزین اوچون گناه دئیل که هر یاخشی و معروف عمل ، ئوز باره لرینده
ایستیلر ، انجام وئرسینلر (اره گئد سینلر) و الله سیزین اعمالیزدن
کاملا " آگاهدیر . (۲۳۴) اگر سیز او آروادلاری آلماق باره سینده ،
اقدامی ائده سیز و یافکریند ما ولا سیز ، سیزین اوچون گناه دئیل البته
الله بیلیر که سیز اونلارین فکریند ما ولا جاق سیز ، ولی هیچوقت اونلار یله
گیزلینده وعدّه و قرار قویما یین مگر شرعی و یاخشی سو زلریله ، اونلار یله
ازدواج ائتمه یین تا عدّه لری خاتمه تاپسین و بیلین که هر نه اوره گیزده
ساخلیا سیز ، الله بیلیر ، اوندان قورخون و بیلین که الله باغیشلیان
و مهربان دیر . (۲۳۵) اگر آروادیزی تماس تو تمامیشدان قابق و مهریه
تعیین اولمامیش (بدلایلی) طلاق وئردیز ، سیزه گناه دئیل ولی اونلاری
بهره مند ائدین . اونون که ثروتی وار ، ئوز وسعونه گو ره و اونون که
بوخیدیر ئوز امکانینا گو ره بیر قابل هدیه تقدیم ائتسین و بو عمل
یاخشی انسانلار اوچون واجب بیر حق و وظیفه دیر . (۲۳۶) و اگر
اونلاری تماس تو تمامیشدان قابق طلاق وئردیز ، بیر صورتده که مهریه
اونلار اوچون تعیین اولوب ، اونون نصفینی پرداخت ائدین ، مگر
اونلار ئوز لری و یا او کسی که عقدین اختیاری اونون الینده دیر (آتاسی
و باباسی) باغیشلیا و اگر سیز باغیشلیا سیز (و مهریه نی بوتون پرداخت
ائده سیز) پرهیز کارلیقا یاخیندیر . هیچوقت باغیشلاماقی ئوز ایچیزده
یاددان چیخارتما یین و الله سیزین هر (یاخشی ، یامان) اعمالیزدن
کاملا " آگاهدیر . (۲۳۷) .

تمام نمازلارا مخصوصا گون اورتا نمازينا كاملا "توجه ائدين و
اللهين عبادتينه (دستجمعی) قیام ائدين . (۲۳۸) اگر (احتمالی
خطرلردن) قورخاسیز ، نمازی هر حالدا پیاده یا سواره ادا ائدين و
اگر امن و امان یثره یثتیشدیز (نمازی کامل قلیب و) اللهی ذکر
ائدين ، ائيله که سیزی اوزادلاری که بيلميردیز تعلیم و آگاه ائندی
(۲۳۹) سیزدن اوکسلی که ئولومی یاخینلاشیر و آروادلاری باقی
قالیر ، گرک ئوز آروادلاری باره سینده وصیت ائتسینلر که بیر ئیل
تمام نفقه لرین تأمین ائده لر و اونلاری (أر ائویندن) اخراج ائتمیه لر
و اگر اونلار ئوزلری گئتدی لر ، سیزین اوچون گناه دئیل که هریاخی
و معروف عمل (شرعی) ئوز باره لرینده ایسته سه لر انجام وئرسینلر ،
البتة الله عزیز و حکیمدیر . (۲۴۰) تمام بوشانان آروادلار اوچون
مناسب و لایق بیر هدیه وار (که أر طرفیندن گرک تهیه و پرداخت
اولا) و بو عمل پرهیزکارلار اوچون واجب بیر حق و وظیفه دیر . (۲۴۱)
الله ئوز آیت لرین سیزین اوچون بو آیدینلیقدا بیان ائدی ر تا سیز
عاقلانہ فکرائده سیز . (۲۴۲) گو ر مه دیز اوکسلی که مینلر جه نفریدیلر
که ئولوم قورخسوندان ، ئوز دیارلاریندان چیخیب گئتدی لر . الله
اونلارا (آجیقلانیب) امر ائندی : ئولون . سونرا اونلاری دیری ائندی
البتة الله بوتون مخلوقا فضل و کرامتی وار اما خلقین چوخی شکر
ائتمیرلر . (۲۴۳) اللهین یولوندا جنگ و جهاد ائدين و بیلین که
الله (خلقین سوء زون) ائشیدن و (اعمالین گو رن و نیتین) بیلندیر .
(۲۴۴) کیمدر که الله قرض الحسنه بوج وئرسین ؟ (اومال و ثروتیکه
الله اونا وئریب اودا ، خلق الله کمالیک ائتسین) تا الله اونون
اوچون نئچه برابر آرتیرسین ، الله تعالی دیر که اسکیلدر و آرتیرار
و هامی اونا ساری قئید هجکر . (۲۴۵) .

گورمه‌دین او زمان که بنی اسرائیلین بیوک لریندن بیر عده
موسی‌دان سونرا نوز پیغمبرلری (شموئیل) دن تقاضا ائتدیلر که بیزیم
اوچون بیر شاه و فرمانده تعیین ائتگینن تا بیزاللهین یولوندا جنگ
و جهاد ائدک . پیغمبرلری دئدی : اگر جنگ و جهاد فرمانی صادر
اولا ، ممکندیر جنگ ائتمیه‌سیز . دئدیلر : نئجه ممکن اولا بیلر که
اللهین یولوندا جنگ ائتمه‌یک ؟ بیر صورتده که (دشمنلر) بیزی نوز
یورد و موزدان و اولادیمیزدان آیری سالیبلار ، ولی وقتیکه جهاد فرمانی
اونلارا صادر اولدی بیر آز عده‌دن سوی اوندان اوز دو ندردیلر
والله‌تعالی ظالم‌لرین اعمالیندن کاملاً آگاه‌دیر . (۲۴۶) و پیغمبرلری
اونلارا دئدی : الله‌تعالی ظالوتی سیزین اوچون شاه و فرمانده تعیین
ائدیب ، دئدیلر : نئجه او بیزه حکومت ائد بیلر ؟ بیر صورتده که
بیز نوز و موز حکومتده اوندان آرتیق لایقیق و اونون چوخ مال و ثروتی
یوخدور ، پیغمبرلری دئدی : بو حقیقتدر که الله تعالی اونی سیزین
اوچون انتخاب ائدیب و اونا علمدن و جسمدن ساری وسعت و قدرت
باغیشلایب . الله تعالی نوز ملکین هر کیمه ایسته‌سه باغیشلار . الله
وسعت باغیشلیان و عالم‌دیر . (۲۴۷) و پیغمبرلری اونلارا دئدی : اونون
حکومتی نین نشانه‌سی بودر که عهد صندوقی که اوندا سیزین اوچون
اورهک تسکینی پروردگاریز طرفیندن وار (و توراتین الواحی) و مابقی
وسایل موسی و آل هارون اوندا دیر و ملکلر اونی حمل ائدیلر سیزه
یئتیشه‌جک و اوندا آیدین حجتلر سیزین اوچون واردیر اگر سیزین
ایمانیز اولسا . (۲۴۸) .

وقتیکه طالوت قشونا حرکت وئردی، دئدی، اللہ سیزی بیر
آخار سوچایی ایله امتحان ائدهجک، پس هر کیم او سودان چوخ
ایچسه، مندن دئیل و هر کس بیرآ ووجدان آرتیق ایچمهسه، اومندندیر.
بیرآز عدّه دن سوی، تماماً او سودان ایچدیله، سونرا طالوت وایمان
گنیرنلر، چایدان کئچدیله (بیر عدّه اونلاردان) دئدیله: بوگون
بیزیم جالوتون و قشونون مقابلینده طاقتیمیز یوخدور، اما اوکسلی
که لقاء الله عقیده و ایمانلاری واریدی، دئدیله: (چوخ اولوبدی که)
آز عدّه لر اللهین اذنیله، چوخ عدّه لره غلبه تاپیلار و الله همیشه
صبر و استقامت ائدنلرین آرخاسیدیر. (۲۴۹) وقتیکه جالوتون و
قشونون مقابلینده قرار تاپدیله، دئدیله: پروردگارا، بیزیم صبر
و طاقتیمیزی آرتیر و قدم لریمیزی محکم و ثابت ائله و بیزه کمک ائت تا
کافرلرین قومنای پیروز اولاق. (۲۵۰) سونرا اللهین اذنیله کافرلری
سیندیریب و قوودولار، داود جوان، جالوتی تولدوردی و الله اونا
حکومت و حکمت عطا ائتدی و او علمدن که ایستیردی، داودا تعلیم
وئردی و اگر الله بعضی مخلوقی، بعضی لرین وسیله سیله آرادان
آپارماسایدی یقیناً "فسادین اوزون گوتورردی و لکن اللهین اهل عالمه
همیشه فضل و رحمتی وار. (۲۵۱) بونلار اللهین آیت لریدیر که حقیقتاً"
سنه تلاوت ائدیریک و مسلماً" سن مرسل پیغمبر لر دئسن. (۲۵۲).

بعضی پیغمبرلری، بعضی لرینه فضیلت و ثردیک، اونلارین بعضی لرینه الله دانیشدی و بعضی لری اوجارنبدنا پدیلار و مریمین اوغلی عیسی یه آشکار معجزه و آیدین حجتلر و ثردیک و اونی روح – القدس وسیله سیله تقویت ائتدیک و اگر الله ایسته سئیدی پیغمبرلری و معجزه لری گوئند زدن سونرا، مخلوق بیر بیرینه ساواشمازدیلار. ولی بو مخلوق ایدی که اختلاف ائتدیلر، بعضیلری ایمان گتیردیلر و بعضیلری کافر اولدولار. گئنه اگر الله ایسته سئیدی اونلار بیر بیرینه چیرپیشمازدیلار و لکن الله هر نه اراده ائتسه، عمل ائدر. (۲۵۳) ای اوکسلی که ایمان گتیریسیز، او زادلاردان که سیزه روزی و ثرمیشیک (یوخسول لارا) انفاق ائدین، اوندان قباک که بیر گون یئتیشه که اوگون نه بیر زاد آلماق اولار و نه دوستلوق و نه شفاعت کارا گئر و کافرلر (بیلرلر که) ظالم ایدیلر. (۲۵۴) الله در که اوندان سوای هیچ معبود یوخدور. همیشه دیری و ئوز ذاتینه قائم دیر. یونگول و آغیر یوخا و اونی توتماز. هر نه که گوئیلرده و هر نه که یئرده وار، بوتون اونونکیدیر. کیم دیر که اونون حضورینده شفاعت ائده؟ مگر اونون اذنیله، هامینین گله حگین و گئچمیشین بیلیر و اونون علمی نین هیچ مرتبه سینده خلقین احاطه سی یوخدور مگر او قدر که او ئوزی ایستیه، اونون تخت سلطنتی گوئیلری و یئری بوتون احاطه ائدیب و اونلاری حفظ ائتمک اونون اوچون مشکل دئیل. اعلی مقام و بیوک قدرت مخصوص الله در (۲۵۵) دین ایشینده هیچ مجبورلوق یوخدور چونکه دوغری یول ایری یولدان و ایمان کفر دن معلوم و بیان اولوبدی. پس هر کیم کفر و طاغوت یولوندان دالی قئیدیب و الله ایمان گتیره، محکم دستگیره دن یاپیشیب که قطع اولماق اوندایوخدور و الله تعالی (خلقین دانیشیغین و اعمالین) ائشیدن و بیلندیر. (۲۵۶).

الله اوکسلرین آرخاسیدیر که ایجان گتیریبیلر، اونلاری قارانیقدان نورا ساری چیخاردار و اونلار که کافر اولدولار، طاغوت (آزقین باشچی) اونلارین آرخاسیدیر. اونلاری نوردان ظلماتا ساری آپارار، اونلار جهنم اهلیدیلر و همیشملیک اوردان قالا جافلار. (۲۵۷) گو، رمه دین او کسی که پروردگاری اونا ملک و حکومت وثرمیشدی، الله باره سینده ابراهیم له بحث و مجادله ائدیردی، وقتیکه ابراهیم اونا دئدی:

منیم پروردگاریم او اللهدر که دیری ائدر و ثولدورر (نمروود) دئدی:

منده دیری ائدیب و ثولدوره بیلرکم (دستور وثردی ایکی نفر زندانی کتیردیلر، بیرسین آزاد ائدیب و او بیرسین ثولدوردی) ابراهیم دئدی: الله گونی مشرقدن چیخاردیر، سن اونی مغربدن چیخارت، او کافر مبهوت قالدی و الله هیچوقت ظالم قومون راهنماسی اولماز.

(۲۵۸) یا او شخص کیمی (عزیر پیغمبر) که بیر کنددن کئچیردی او حالدا که کندین داملاری یئخیلب و تیرلری توء کولموشدی. دئدی:

(تعجب ائدیرم که) الله تعالی نئجه ثولولری دوباره دیریلده جکدی؟

الله اونی یوز ئیل ثولدوردی. سونرا اونی دیریلدیب و اونا دئدی:

نه قدر یاتیبسان؟ دئدی (تقریباً) بیرگون یا بیر گوندن بیرقست.

الله بویوردی: نه بلکه یوز ئیل یاتیبسان، پس ئوز غذا و ایچمدلیوه باخ و گو، رگینن که هنوز تغیر تاپمایب و الاغیوا بیر نطرسال (وگو، ر نئجهدار بهداغون اولوبدی) بو ایش او سببه دیر که سنی خلق اوچون، حجت قرار وئرک. ایندی سوموکلره باخگینن که نئجه اونلاری جمع و جور ائده جهبیک و بیر بیرینه یاپیشدیریب و اونلارا ات (وڈری) ثورته – جهبیک، وقتیکه بو حقایق اونا آیدین اولدی، دئدی: ایندی حقیقتنا بیلدیم که اللهین هر بیر سینده قدرنی وار. (۲۵۹).

وچون ابراهيم دئدى: پروردگارا، منده نشان وئر كه شوليلرى
نجه ديرلديرسن؟ الله بويوردى: مگر اينانميرسان؟ ابراهيم عرض
ائتدى: بلى اينانيرام، ولى ايستيرم كه اورهگيم آرتيق اطمينان تاپسين.
الله بويوردى پس دوئرت دانا قوش توتگين و اونلارين اتلرين بير
بيرينده قات، سونرا هر تيكه سين بير داغين باشينا قويگين، سونرادان
اوقوشلارى سسله تا سرعنيله سنون يانيوا گل سينلر و بيلگين كه الله
تعالى قدر تلى و حكمنلير بير. (۲۶۰) او كسلرين مثلى كه نوز مال لاريندان
الله يولوندا باغيشليرلار، دانه مثلى كيميدير كه يئددى سنبل گيره
و هر سنبلده يوز دانه اول و الله هر كيمه ايسته سه اونى نچه برابر
آرتيرار و الله وسعت باغيشليان و عالمدير. (۲۶۱) اونلار كه نوز
مال لاريندان الله يولوندا باغيشليرلار و باغيشليانندان سونرامنت
قويمايب و آزار ائتميرلر، اونلارين اجر و ثوابى پروردگارين يانيندا
محفوظ در و هيچ قورخى و غصه اونلار اوچون اولماچاق. (۲۶۲)
(سائلى لد) گوئل سوز دانيشماق و باغيشلا، دئمك (و معذرت
ايسنمك) او بخشش دن كه داليجا منت و آزار (دیل ياراسى) واقع
اولا، ياخشيدير و الله تعالى غنى و مهرباندير. (۲۶۳) اى او كسلرى
كدايمان كتيريبسيز، نوز صدقه لر بيزى منت و آزار يله باطل ائتمين،
او شخص كيمى كه نوز مال و شروتين تظاهر و فخر ائتمك اوچون خلقه
انفاق ائدير و الله و سون گونه ايمان و اعتقادى يوخدور. اونون مثلى
صاف داش مثلى كيميدير كه دانه سپهر و اوستوند متورپاق اوتورا، سونرا
تند ياغيش اونا اصابت ائده و اونى صاف داش صورتينده باقى قويا
و قادر اولميا لار بير شئى اوندان اله كتيره لر و الله هيچوقت كافر
قومون راهنماسى اولماز. (۲۶۴).

او کسلیرین منلی کمال لارین الله رضا سینا و نوز ایمانلارین تثبیت ائتمک اوچون باغیشلیرلار . او باغین منلی کیمیدیر که مرغوب یئرده واقع اولا و چوخلی یاغیش اونا یاغا و اونون محصولون آرتیرا و اگر تند یاغیش یاغما سادا ، نارین و ریز یاغیشلار اونا اصابت ائده والله سیزین اعمالیزی گوئن و بیلندیر . (۲۶۵) آیا سیزدن بیر نفر دوست تونار که اونون (بیر یاخشی و بویوک) اوزوم و خرما باغی اولسون و او باغدا سولار جاری اولوب و همه جور میوه آعاجلاری موجود اولسون ، بیر صورتده که نوزی قوجالیب و ضعیف و کیچیک یاغیشی اوشاقلاری اولسون ؟ (بیردن) او باغا یاندىران بیر یئل آسیب و اونى بکلی یاندىرسین ؟ (البته هیچکس دوست توتماز - ریاکارلارین و تظاهر ائدنلرین عملی بو کئله بنزر) الله تعالی نوز آیتلرین سیزین اوچون بوجور آشکار بیان ائدیر ، اولا که سیز عاقلانده فکر ائده سیز . (۲۶۶) ای او کسلی که ایمان گتیریب سیز ، پاک و یاخشی شیئی لردن که کسب ائدیب یایئردن سیزین اوچون عمله گتیرمیشیک ، اله گتیریب سیز (الله یولوندا) انفاق ائدین و قولای شیئی لری که نوزوز اونلاری آلفادان امتناع ائدر سیز مگر مجبور قالان حالدا ، بذل و بخشش اوچون انتخاب ائتمهین و بیلین که الله تعالی غنی و احتیاج سیز و لایق هر نوع حمد و ثنادیر . (۲۶۷) شیطان سیزه فقر و یوخسوللوق وعده سی و ثریر و سیزی پیس عملره وادار ائدیر . ولی ، الله تعالی سیزی نوز طرفیندن باغیشلانماقا و فضل و رحمته ساری دعوت ائدیر ، البته الله وسعت باغیشلیان و عالم دیر (۲۶۸) الله هر کیمسه یه اراده ائتسه علم و حکمت اونا عطا ائدر و هر کسه که علم و حکمت عطا ائدی ، اونا چوخ رحمت و احسان مرحمت ائدیبدی ، بو حقیقتیهی آپارمازلار مگر عاقل انسانلار و علم و کمال صاحب لری . (۲۶۹) .

واوزادی که انفاق و احسان اندیرسبز یا نذر اندیرسبز که انفاق
ائده سبز ، الله اوندان آگاهدیر و ظالمیره هیچ کمک ائدن و مددچی
اولمیا جاق . (۲۷۰) اگر صدقاتی آشکار و نرسبز یا خشیدیر ولی اگر
صدقاتی گیزلینده فقرالره و نرسبز ، سیزین اوچون داها یا خشیدیر .
الله سیزین گناهلاریزین اوستونی ثورتر والله سیزین (آشکار و گیزلین)
اعمالیزدن کاملاً " آگاهدیر . (۲۷۱) (یا پیغمبر) اونلارین هدایتی
سن ایله دئیل ، ولكن الله هرکیمی ایستهمه هدایت ائدر و (سبز
مؤمنلر) هر نه انفاق و احسان ائده سبز ، نوزوز اوچوندور ، انفاق ائتمه
مگر الله رضاسینا و سبز هر نه انفاق و احسان ائتسز ، اونون ثوابی
(تمام و کمال) سیزه بیئتیشهجک و سبز ظلم گوئرمیه جکسبز . (۲۷۲)
صدقات او فقرا اوچوندور که الله یولوندا ایشدن قالیبیلار و قادر دئیل لر
(امرار معاش اوچون) بیر یئره گئتسینلر . او قدر عزت نفس و متانت
طبع لری واردیر که بی اطلاع اشخاص اونلاری ثروتلی تصور ائدیرلر ولی
اونلاری قیافه لریندن تانیماق اولار ، هیچوقت اصرار یله خلقدن
بیرزادی ایستهمزلر و هر نه انفاق و احسان (بو جماعته) ائتسز ،
الله اوندان آگاهدیر . (۲۷۳) او کسلر که مال لارین گنجه و گونوز ،
گیزلینده و آشکاردا انفاق ائدیرلر ، اونلارین اجر و ثوابی پروژگارین
یا نیندا محفوظ دیر و هیچ نوع قورخی و غصه اونلار اوچون اولمیا جاق .

اونلار که ربا و نزول خوردولار (قیامتده قبردن) قالجا بیلیمیه جنکر
مگر او آدم لر کیمی که شیطانین تماسی اثرینده دیوانه اولوبلار (و ئوز
تعادل لرین حفظ ائده بیلیرلر - نظری تشبیه) بو او جهته در که
دئدی لر: آلیش و ثریش ده ربا کیمیدیر. بیر صورتده که اللہ تعالی
آلیش و ثریشی حلال و ربانی حرام ائدی بدی، پس هر کیم پروردگارین
نصیحتی که اونا یئتیشیب، قبول ائده و نزول بیئمگی ترک ائده، اللہ
اونون گنجنلرین باغیشلار و اونون ایشی اللہا قالیب دیر و هر کیم بو
ایشدن آل چکمی، همونلار جهنم اهلیدیلر و اوردا همیشه لیک معذب
اولا جاقلار. (۲۷۵) اللہ ربانی محو ائدر و صدقاتی آرتیرار و اللہ هیچ
بی ایمانی و گناهکاری دوست نوتماز. (۲۷۶) او کس لری که ایمان گتیریبیلر
و یا خشی عمل انجام و ثری لر، نماز قیلیب و زکات پرداخت ائدی لر،
اونلارین آجرو ثوابی پروردگارین یانیندا محفوظ در و هیچ نوع قورخی
وغصه اونلار او چون اولمیا جاق. (۲۷۷) ای او کس لری که ایمان گتیریبیسیر،
اللہ دان قورخون و مابقی نزول دان صرف نظر ائدین اگر سیز حقیقتا
ایمان گتیریبیسیر. (۲۷۸) اگر صرف نظر ائتمه دیز، پس بیلین که اللہین
و اونون پیغمبرینین جنگینه قیام ائدی بیسیر و اگر پشیمان اولاسیز،
اصل مال سیزین ئوزوزون کیدیر. نه ظلم ائدین و نه ظلم گوئرون (ظلم
ائتمهین تا ظلم گوئرمیه سیز). (۲۷۹) و اگر بورجلونون قدرت مالیزی
اولمادی، اونا مهلت و فرصت و ثرین تا قادر اولسون ئوز بورجون ادا
ائتسین و اگر صدقما و چون اونا باغیشلیاسیز، سیزین او چون یاخشیدیر،
اگر بیلده سیز. (۲۸۰) قورخون او گوندن که اوگون اللہ طرف قئیدمه
جکسیر و هر کس ئوز عملی نین جزاسینا یئتیشه جک و اونلارا هیچ ظلم
اولمیا جاق. (بو آیه قرآن کریمین آخرین آیه سیدیر.) (۲۸۱)

ای اوکسیری که ایمان کنیریسیز، وقتیکه معامله (سرطی، رهنی، اقساطی) ، انجام وثریرسیز و بیر تعیین اولموش مدّته کیمی بورجلی اولورسوز اونلاری ثبته یئتیرین و کاتب گرک اونلاری سیزین آرازدا درست و عدالتیله یازسین و او کس که سواد ی وار، گرک یازماقدان امتناع ائتمه سین همانجور که الله تعالی اونا تعلیم ائدی، گرک یازسین، بورجلی گرک (بورجون نحوه یرداختین کاتبه دئسین و) امضاء ائتسین و اللهدان قورخسون و بیرزادی قلمدن سالماسین و یا اضافه ائتمه سین و اگر بورجلی عقلسیز و یا ضعیف و صغیر اولا و یا صلاحیت امضاء ائتمگی اولمیا، اونون ولی سی عدالتیله امضاء ائتسین و ایکی نفر کیشی شاهد کنیرین اگر ایکی کیشی اولمادی، بیر کیشی و ایکی نفر آرواد که طرفین اونلارا رضایتی و اعتماد لاری وار شاهد کنیرین و اگر اونلاردان بیرینین یادیندان چیخدی او بیرسی نین یادیندا قالسین و شهودی وقتیکه احضار ائدیرلر، حاضر اولماقدان و شهادت وئرمدن گرک امتناع ائتمه سینلر و هیچوقت کیچیک و بیوک معامله و (بورجلاری و) تاریخین (و سر رسیدین) یازماقدان امتناع و سستلوق ائتمه سین، بو عمل اللهین یانیندا عدالت و شهادت وئرمدن اوچون محکم و شکین قاباقین آماقا یاخیندیر، مگر حاضر و نقد معامله سیزین آرازدا انجام تاپا، او صورتده سیزه عیب دئیل که اونلاری یازمیا سیز، وقتیکه معامله مهم انجام تاپیر، اونا شاهد نوتون و کاتبه و شاهده ضرر یئتیرمه سین (و اونلاری تهدید یا تطمیع ائتمه سین) اگر بونوع عمل ائتسز، مسلما "سیزین شرارتیزی یئتیریر و اللهدان قورخون، الله سیزه یاخشی تعلیم لر وثریر و الله هر بیرزادا عالم و آگاهدیر